ԹԻՒ 7637-10 9 ՅՈՒՆԻՍ 1911 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 Juin 1911 N: 7637-10 نومرو ۱۰ — ۷۶۳۷ ۹ حزیران ۱۳۲۷ پنجشنبه

ԼՈՒՍԻՆ
LOUSSINE

10 ՓԱՐԱ

نسخه‌سی ۱۰ پاره

لوسين

JOURNAL ARMÉNIEN
DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE
S. K. BOYADJIAN
CONSTANTINOPLE-GALATA

ابونه بدللری پوسته اجرتیله برابر ولایات
سنه‌لکی ۱۰۰ آلتی آیلغی ٥٤ غروشدر

Բաժանորդագր. Տարեկան Վեցամսեայ
Գաւառներու » 100 » 54 ղրուշ
Արտասահման » 35 » 20 ֆրք.

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Ս. Գ. ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ - ԳԱԼԱԹԻԱ
ՏՊԱՐԱՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیری س. ق. بویاجیان

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ Ե. ՕՏԵԱՆ

بازار ایرتسندن ماعدا هر کون نشر اولنور . مدیر مسئول : یایلاق

ԽԺԴԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ի ՏԱՐՕՆ

ԽՈՅԹ ԱՐԻՒՆՈՎ ՈՌՈԳՈՒԱԾ

Տ. ՍԱՐԳԻՍ ՔՀՆՅ.Ն ԵՒ ԵՕԹԸ ՀԱՅԵՐԸ ՅՕՇՈՏՈՒԱԾ

1911 Մայիս 20, Մուշ

Իրականութիւնները ենթադրութիւններէ կը ծնին բնական է, որովհետեւ առանց խորհուրդի եւ ենթադրութեան բան չըլլար, եւ մէկը երբ կ'ուզէ որեւէ գործ մը կատարել, նախ խորհուրդը կը յղանայ, յետոյ կը գործադրէ։ Այս է եղեր մեր Թուրք հայրենակիցներու ընթացքը բռնակալութեան օրով, եւ այս է մեր Թուրք հայրենակիցներու ընթացքը, սահմանադրութեան օրով ալ։ Ամէն հայ որ դարերէ ի վեր Թուրք ժողովրդեան կողքին ապրեր է եւ ծանօթացած է մեր Թուրք հայրենակիցներու մոլեռանդ դաստիարակի հոգեբանութեան, բաւական աղէկ կը հասկնայ։ Թող այս բառերէս չնկատուին այն հայրենասէր խումբերը, որ մարդասիրութեան ազնիւ «Մեթոտ» մը օսմանեան քրիստոնեայ տարրերու շահերը պաշտպանել եւ իրաւունքները յարգել կ'ուզեն։ Ի հարկէ մեր խօսքերը ազգերու համերաշխութիւնը խանգարող եւ աշխատաւոր ժողովրդեան խաղաղութիւնը վրդովող անհատներու համար է։

Ամսոյս 14ին, նախորդ շաբաթ օր, ցորեկուայ ժամ եօթուկէսի, ութի ատենները, ինքնակալութեան պէլէտիյէի հայ անդամներէն Արշակ էֆ. Մ. Իլխանեանի, Պօղոս աղա Մովսէսեանի, պէլէտիյէի րէյիս Հաճի Խալիլ էֆ. անուն Թուրքը ներկայ գտնուողներուն կը բարբանջէ թէ «Սուլթանը իրատէ մը հանելով, Օսմ. Խորհրդարանը լուծած եւ նոր Խորհրդարան մը կազմելու համար ընտրութեան հրահանգ տուած է։ Պէլէտիյէի պաշտօնատան մէջ կատարուած այդ խօսակցութեան գործողութեան մասին կասկած նաեւ Մշոյ Թղթակցութեան տեսչի (Թահրիրաթ միւտիր) բէյին ուղղուած անպաշտօն մէկ գրութիւնը եւ կայծակի պէս արագութեամբ տխուր լուրը կը տարածուի քաղաքի մէջ եւ շրջակաները։ Ցաւը աւելի կը սաստկանայ, երբ ժողովուրդը կը լսէ որ կառավարչի փոխանորդը պէլէտիյէին երեսփոխաններու ընտրութեանց օրինագիծն ալ ուզած է։ Ժամէ ժամ կը սպասուի Պատրիարքարանի եւ Պ. [illegible] հեռագրական լուրերուն, սակայն ի զուր, եւ վերջապէս 5-6 օրուայ լռութենէ վերջ, երբ որեւէ տեղէ մը պաշտօնապէս չհաստատուիր հրապարակ նետուած տարօրինակ լուրը, մտքերը կը հանդարտին եւ համբերութիւնը տեղի կ'ընէ։ Խնդիրը լուսաբանուած եւ դիւրին էր հասկնալ թէ, մէջտեղ նետուած խնդիրը Թուրքերու կողմէ հնարուած խաղ մըն է եղեր, մանաւանդ ընտրութեանց համար։ Բանը ըմբռնելէն վերջ, ուշ ատեն, մեր փոխանորդ էֆ. ([illegible]), գլխու կ'իյնայ եւ կ'անդրադառնայ որ յերիւրուած սուտը պետական կեանքին ուղղուած լախտի հարուած մըն է եւ չարաբաստիկ լուրի հեղինակները դատելու համար, քննութիւն բանալու հրաման կուտայ։

⁂

Այսպէս իրականութեան առաջ կը գտնուէինք եւ խնդիրը մեզի համար էր, հողային խնդիրը՝ գժուարութեան խնձորը բոլոր բռնաւորները քաշեր, իրարու մօտ բերեր եւ միութեան սերտ կապով մը իրարու հետ չկցեր էր, ինչպէս բազմաթիւ անգամ յայտնած եմ աշխատակցութիւններովս։ Որոշուած տուած էին արեան գնով ալ ըլլայ պաշտպանել իրենց գրաւած հողերը եւ բռնութիւններն յաւերժացնել։ Ատոնց Թուրքամոլութեան, բռնաւորներ եւ բռնաւորներու հովանի կառավարական պաշտօնեաները Հայերու երեսին կը պոռային. «Թողուցէք սա հողային խնդիրը որպէս զի հանգիստ մնանք, խելքերնիդ չի կտրեր որ մենք առանց սպանութեան, արիւն թափելու հող չենք յանձներ տէրերուն, մենք այսուհետեւ բռնութիւն չենք կրնար ընել, եթէ հող չունենանք, ինչո՞վ պիտի ապրինք», ի հարկէ այս բառերը լոկ «խօսք» չէին, այլ չափուած, ձեւուած եւ ծրագրուած մէկ խորհուրդի մը արդիւնքը, մարմնացած եւ տարածուած բովանդակ օսմանեան հայրենիքի բռնաւորներու սրտի ու մտքի մէջ, Արեւելեան Ռումէլիէն սկսեալ ամբողջ Եւրոպական Թուրքիոյ եւ Փոքր Ասիոյ գաւառներու ու գաւառակներու մէջ։

Խոյթ-Բռնաշէնի այս սեւ օրուան վրայ դիտողութիւններ ըրած էինք, ինչպէս Թիւրանի ալ յարձակման նախապատրաստ. Խարախանեան Սրբազան ալ իրեն ուշադրութեան կը հրաւիրէր Տարօնի այդ հեռաւոր մասին, 2-3 ամիս առաջ կանխած, կառավարութեան դիմած եւ Շէյխանի վրայ կատարուած յարձակումը տեղեկագրելով, խնդրած էր Խոյթ-Բռնաշէնի ժողովուրդի կեանքին ապահովութիւն տալ։ Սակայն մեր սահմանադրական կուսակալը՝ Խալիլ Հաքքը պէյ անտես առնելով եղած դիմումները, դիտողագրով մը կը յանձնարարէ Տարօնի Առաջնորդին չափազանցութիւններ գրելէ զգուշանալ, թէ Խոյթ-Բռնաշէնի վիճակը ապահովուած է։ Ցաւալի է ըսել, Մամուլի Վերատեսչութիւնն ալ «Ազատամարտ»ի թղթակցին տուած տեղեկութիւնները հերքած էր։

Հողային խնդիրը այս գաւառին մէջ իր ետեւէն պատմական տխուր յիշատակ մը կը ձգէ. յաճախ գրած եմ թէ օսմանեան կառավարութիւնը ութսունական թուականներէն առաջ, երբ հողային վերատեսչութիւն կազմեց եւ Թափուի քօչանի գրութիւնը հաստատեց, պաշտօնեաները Խոյթ-Բռնաշէնի հողային արձանագրութիւններու ցանկը վեր ի վերոյ կազմելէ վերջ, Սասնոյ բարձրաւանդակներու վրայ եղած միջոցին Քիւրտերէ սպաննուեցաւ գլխաւոր պաշտօնեան, միւսները ետ դարձան, հողային խնդիրը մոռցուեցաւ կնճռոտութեան, քիւրտը մնաց ազատ եւ տիրապետող, հայը աղքատ եւ խաֆիրութեան հարկատու։

⁂

Աշխարհը պղտոր եւ սրտերը տրտում էին. տրտում էր հայութիւնը ամենակալ Համիտի օրով եւ Սահմանադրութենէն առաջ, իր երեսը կը ծեծէր եւ սրտմտանքը կը կոծէր կ'անցնէր, մանաւանդ զալիմին ու զուլումքեարին, Համիտ կար եւ իր անունը գրած էր Քիւրտերու վրայ։ Երես առեր էին աղան ու աշիրաթապետը եւ հեծեծանքին չէր լսուեր. 1900ին Բռնաշէնի աշիրէթին պետերէն Հաճի Ահմար անուն զալիմ բռնաւորն ալ անէր իր կլիլ եւ ազդեցութիւնը, ու Վերի Սասունէն հետ տանելով 10 տուն քիւրտ կուգար կը հաստատէր Խոյթի Թաղաւանք գլուխ հայաբնակ գիւղը, որ Ս. Աղբերիկէն 3 ժամ հեռու է եւ 35 տուն հայ բնակիչ կը պարունակէր։ Կը սկսի բանի վարել ցանել գիւղացիներու հողերը եւ վայելել ժողովրդեան հալալ վաստակը, անօթութեան ու անտարբերութեան մատնելով հէգ գիւղացիները. Սահմանադրութենէն քիչ վերջը յուսով գիւղացիները, սահմանադրութեան, հաւասարութեան եւ եղբայրութեան երբեակ բառերու գիւթանքէն արբշիռ, Բաղէշի կառավարութեան կը վազեն հեւ ի հեւ, որովհետեւ վարչականապէս Խոյթ-Բռնաշէնը Բաղէշոյ կը պատկանի եւ կը պահանջեն որ իրենց անուան վրայ արձանագրուած հողերը չբռնաբարուին, Հաճի Ահմար եւ իր արբանեակները իրենց բնավայրը դրկուին։ Դիմումներ կը սկսին սահմանադրութենէն քիչ վերջ եւ կը տեւէ մինչեւ նախորդ աշուն, որդի կուսակալի պաշտօնավարութեան սկիզբները, Բաղէշոյ խորհրդի ժողովը չգիտեմ, թէ ոչ դատարանը կ'որոշէ, որ հաճի Ահմար անուն արիւնարբու դաղանը Թաղաւանքի հայերու հողերէն ձեռք քաշէ եւ իր հետ եկող անդամներով վերադառնայ իր հայրենական գիւղը. ուստի հաճի Ահմարը սոյն որոշումին դաժանութեան ենթարկուած, յորէ անոր, մէկ կողմէն դէպի իր գիւղը հեռանալու պատրաստութեան կը տեսնէ, մէկ կողմէն ալ միջոցներ կը փնտռէ Թաղաւանքցիներէն քանի մը հոգի սպաննելու։ անշուշտ իր «վրէժխնդիրներու հրահանգով» եւ երբ իր եւ իրեններու հետ եղողներու գոյքերը, գաւազանները, բայց ոչ խաչերը փոխադրել կուտայ, ամսոյս 15 մայիսին, Տ. Սարգիս քահանան, երեք Գրոն, ուստա Զաթօն եւ Շահինեան Մարգար Բաղէշ գնացած պահուն, իր ցեղին (Պալաքցի) պատկանեալ Ռոստոլիկի անձէն Սլիման պին Մուհամմէտ, Պրլալի տանէն Ճիրօ, Ռեշու պին Պըշար, Մուհամմէտ պին Ռաշիտ, Նասրիկի տանէն Գուրճօ պին Սաաուն, Գուրճօ աղայ Սրիֆ, Սօֆու աղայի Խալիլ, Պաքըր, եւ Սէյֆօ, Հայթէ պին Խալիլ, Սէլիմ պին Ցուէզ, Ալըկան պին Շէխօ, Մախտուտ Սատօ, Ճուռէ եղբայր Նազըր, Գուռճոնէ, Հասան պին Թէյօ, ընդամէնը 15 զինեալ քիւրտերը հետ առած, Բաղէշէն 6 ժամ առլին Պօռայ եւ Խաչ Խալ բռնած տեղւոյն մէջ դարանակալ կը սպասէ անոնց վերադարձին եւ վրանին յարձակելով, Շահինեան Մարգար կը փախչի եւ միւս երեքը գետին կը փռուին, ամէն տեսակ խժդժութիւններ կը գործեն, քահանան նախ տեղով դնդակահար սպաննելէ վերջ, գլուխը կ'այրեն, Գրոյի վիզը բութէն անջատելով կը կտրեն եւ աչքն ալ հանելով նիզակներէն, ականջէն կը կախեն. Զաթօյի կաշին գլխէն եւ դէմքէն սկսեալ մինչեւ բուռը տակ կը հանեն, ոչխարի նման քերթելով։ Տ. Սարգիս քահանան 4 տարի Պոլիս քահանայագործութիւն ըրած է եւ քանի մը տարի ալ յեղափոխական ամբաստանութեամբ Կարին բանտարկուեր է։

Այս վայրագութիւնները գործելէ վերջ, կը վերադառնան Թաղաւանք եւ առանց հանգիստ ու դադար առնելու, երբ տեղեկութիւն կ'առնեն իրենց բնակարաններէն թէ, վեց Թաղաւանքցի Հայեր ալ Մուշ կը գտնուին, ճամբայ կ'ելնեն եւ նոյն գիշերը Քօլօսիկ գիւղի մէջ հաճի Միրօյի տունն անցնելէ եւ պատսպարուելէ վերջ, միանգամայն լրտեսելով որ Թաղաւանքցի հայերն ալ նոյն տեղ հասեր, Հասան անուն քիւրտի եւ Մարտօ անուն հայի տուն հիւր եղած են, առաւօտուն կանուխէն, հաճի Միրօյի տղոց Հասանի եւ Խասըմի հետ Քօլօսկայ լեռ կը քաշուին եւ մացառուտ թաւուտներու մէջ ճամբան կը կտրեն. Խեղճ անմեղ զոհերը մայիս 17 առաւօտեան ժամ 1ին կը հասնին չին հասնիր Դեղձմերէն եւ Քօլօսիկէն մէկ մէկ ժամ հեռի Շէյխօք (քիւրտերէն կողոպտելու տեղ կը նշանակէ) բռնած վայրը, արիւնռուշտ դաղանի պէս վրանին կը յարձակին, կը խողխողեն եւ կը յօշոտեն 40ամեայ Նուբէեան Սէֆօն, 1 ատրճանակի հարուած ճակատին զարնելով, 3 գնդակի հարուած ալ ձախ աչքին, անդամ մէջ եւ գլխոյ գագաթին։

28 տարեկան Տ. Սարգսեան Կնեազին 2 գնդակ կուրծքին եւ մէկ գնդակ յոնքին։

31ամեայ Ռամազանեան Տօնոյին հարուած մը ձախ ուսինքի վրայ. գնդակ մը պորտին հինգ դաշոյնի հարուած կռնակին. երկու դաշոյնի հարուած ստերուն եւ գնդակի հարուած մը ալ մէջքի ներքեւ, կը կտրեն ականջները եւ ամորձիքները։

12 տարեկան պատանի Մխէեան Ղազար երկու գնդակի հարուած մէկ ալ ծծի, մէկ կռնակի վրայ։

Նոյնպէս 15 տարեկան Ցեռնեան Մկրտիչին երկու գնդակի հարուած. մէկը անդամ մէջ, մէկն ալ ծծերուն—ուղիղ։ Իսկ Մանուկեան Սեդրակը մազապուր կը փախչի եւ հինգ զոհերու մահուան բօթը կը բերէ Խօտուրք։

Ոճրագործները այս քաջագործութիւնը գործելէ վերջ, կը վերադառնան Թաղաւանք գիւղը եւ զոհերու տուները աւար

کورد کور حسین پاشا

حسین پاشانك هرنه قدر وانه عودتنه، درسعادتدن مساعده اولندی ایسه‌ده ، درسعادت اداره ونظارتنده بولنانلر ، اومرقوم ظالمك آصلمغه لايق اولدیغنه قناعت حاصل ایتمش اولدقلرندن ، وان ولایتندن خارجه چیقمه‌سی منع ایدلمش ، وفقط حسین پاشانك عودتی ایچون ، باب عالی نزدنده وصاياده بولنمش اولان، عینتاب قائممقامی طاهربك ایله بایزید متصرفی علوی افندی ووان وارضروم والیلری، حسین پاشانك خفیاً وعلناً، یدضبطنه کچیرمش اولدیغی محلره ، کیتمسنه واومحللرله‌مناسبتده بولنمسنه، کوز قپامشلر ایدی.

حسین پاشا، ملازکرد طریقیله بایزیده کچه‌رك اورادن زومیکه‌ومقر مملکتی اولان باتنویه داخل اولمش ایسه‌ده، بحری بك اونی درحال حضورینه جلب ایدرك، ناحیه‌دن طیشاری چیقمغه مجبورایدی.

حسین پاشا ایسه ، عینتاب قضاسی قائممقاملغنه مراجعت ایتمش اولدیغندن ، قائممقام طاهر بك ایله مال مدیری رضا افندی‌ده، مومی الیهی التزام ایدرك تحت حمایه‌لرینه آلدیلر .

قضای مذکور مجلس اداره‌سنده تجمع ایتمش اولان ، حسین پاشانك سابق همپالری کورد بکلری اغالری ، کذلك بونلردن خوف ایدن ارمنی اعضالری ، مقدما باتنو مهاجرلری یدندن غصب ایدیلوب، مؤخراً مرقوم مهاجرلره اعاده ایدلمش اولان اون ایکی باب خانه‌لرك ، اهالیدن استردادی ایله مومی الیه حسین پاشایه تسلیمنی تحت قراره آلدیلر .

حسین پاشا ، ذکر اولنان قراره استناداً ، اون یدی خانه اهالیسنی تخلیه ایتدیره‌رك، بیچاره مهاجرلرك عائله‌لرینی سوقاغه دوکدیردی .

اواثناده باتنوده بولنمیوب اخیراً عودت ایتمش اولان ناحیه مدیری بحری بك ، مجلس اداره‌نك نامشروع قرارینی کوره‌رك، برطرفدن ظالملك یدندن ذکر اولنان منزللری کرویه استرداد ایتدیروب، صاحبلرینه تسلیم ایتدیرمش اولدیغی کبی ، دیکر طرفدن دخی ، مجلس اداره‌نك نامشروع قرارلری علیهنده ، عینتاب قضاسی قائممقامی طاهر بك ایله بایزید متصرفی علوی بك ، یکدیکرینی متعاقب شکایتنامه‌لر تسطیر وتسیارینه مسارعت ایتمشدر .

مومی الیه حسین پاشا، دائما کندی دعوی وکیلی قدیر افندینك رأی وتعلیماتیله ، حرکت ایدوب، مخابره‌یه باشلامش وکندوسنه بیك‌لیرایه قدر رشوت تکلیفنده بولنمش ایسه ده ، بحری بك کندی عادلانه حرکتنده ثبات ایدوب ، آندن بروجهله رجوع ایتمدکدن ماعدا ، بالاده ذکر وبیان اولندیغی اوزره ، رشوت اعطاسی تکلیفنده بولنمش اولان مومی الیه حسین پاشایی توقیف ایدرك ، حبس اولنمق اوزره ، باتذکره ضابطه‌یه تودیع ایتمشدر .

اوتوز سنه ظرفنده ، حسین پاشا علیهنده علی التوالی ویرلمش اولان شکایتنامه‌لر، میندر آلتی اولوب ، نه متصرف ، نه والی ، نه درسعادت نظارتی جانبندن، نظر دقت واعتنایه آلنمامشدر.

دکل یالکز ارمنیلر ، تورکلر وکوردلر بیله، مومی الیه حسین پاشا حقنده‌کی شکایتنامه‌لرینی ، نه ناظرلره ، نه‌ده مفتیشلره، بردرلو اوقوتدیرمغه موفق اوله‌مامشلردر .

دور استبدادده ، خانه‌لرینی ، تارلالرینی ترك ایدرك فرار ایتمش اولان ارمنیلر ، اعلان مشروطیتدن صکره عودت ایدرك ، یدلرنده محفوظ طاپو سندلرینه توفیقاً تارلالرینه صاحب اولمشلر ایسه‌ده ، حسین پاشا مذکور تارلالری ینه‌الده‌ایتمك ایچون،هروجهله‌صرف اقدام‌وغیرت ایدر ایدی .

فقط نه ایچون ایتمسون ؟ .

بحری بکی ، رشوت اعطاسی صورتیله، الده ایده‌مامش اولدیغندن،عودت ایدن مهاجرلر کندی تارلالرینه یرلشمش ایدیلر. ازجمله،اونلردن هیچ برینی اورادن طیشاری چیقارمق ایچون،زنهار هیچ برکیمسه‌نك جسارت ایده‌مامسی حقنده ، بحری بك لازم کلانلره امر وتنبیه ایتمش ایدی.

بحری بکك بوحرکتی ، حسین پاشا ایله همپالرینك، تعجبنی موجب اولدیغندن شمدی‌یه قدر بویله‌مستقیم مأموره تصادف ایتمامشلر ایدی.

بحری‌بك‌رشوت‌قبول ایتمدکدن‌بشقه، حسین پاشا علیهنده اولان استدعانامه‌لری دخی محکمه‌یه تودیع ایتمك آرزوسنده ایدی .

حسین پاشا ، قضا ولوا بیوك مأمورلرینه ، کندی آغیرلقرنده پاره‌لر ویرمش وخانه‌سنك ذی قیمت اشیاسنی بالمزایده فروخت ایدرك ، اثماننی فوق‌العاده مصرفلرینه‌حصر ایتمش اولدیغی حالده،حرکت ظالمانه‌سنه قارشو برحائل تشکیل ایدن بحری بکی، تحت حکمه آلمغه مقتدر اوله‌مامشدر .

مابعدی وار

---

(۵۸)

عبدالحمید وشرلوق هولمس

ایکنجی قسم :

قهرمان تورك خانمی

ایکنجی باب

ماق‌لاین ایش اوستنده

راهب عجبا نره‌یه کیتمش ایدی ؟ نردبانك آلتنده‌کی غلبه‌لغك چوقلغندن ناشی ، ایلرو کچمك قابل اولمادیغندن، ماق‌لاین بولندیغی یرده قالمغه مجبور اولدی، مع‌مافیه طیشاری‌یه چیقاجق یولجیلرك ایلك صره‌سنده راهبی کوره‌بیلدی.

— بر آن اول طیشاری چیقمق سوداسنده‌در، کوزدن قاچیرمیه‌لم دیو انکلیز دوشوندی واز دحامی ایره‌رق برقاج آدیم ایلریله‌دی .

غلبه‌لق طیشاری چیقمغه باشلامش ایدی .

راهبك میدانلقده برمهاجر عربه‌جیسی ایله پازارلقده بولندیغنی ، ماق‌لاین اوزاقدن کوردی، بوپازارلق براز اوزون سوردی ، راهبك کیده‌جکی محلی تعریف ایتدیکی اکلاشیلیور ایدی .

— وای کیدی یالانجی حریف، کندیسنی بکایکی کلش براجنبی کبی یوتدیرمق ایسته‌یور ، مملکتك لسانی صوکبی بیلیور، زیرا عربه‌جینك فرانسزویا ایتالیانجه‌سویله‌مه‌سی تصور ایدیله‌مز...

دیو سابق پولیس خفیه‌سی کندی کندینه دوشونمکه باشلادی .

راهب ایله عربه‌جی ، مطابق قالوب عربه یوله چیقار چیقماز ، ماق‌لاین ذاتاً یاپه‌جغنی قرارلشدیرمش اولدیغندن ، همان برسوروجی‌یه اشارت ایدر ، لسان بیلمدیکندن سوروجی ایله پازارلق کوچ اوله‌جغندن پازارلقسز آته بینوب عربه‌نك آرقه‌سندن تعقیبه باشلادی .

چاملیجه تپه‌سنه قدر ، بویله‌جه عربه‌نك ارقه‌سندن کیدر ، عربه توقف ایدر ایتمز ، کندوسیدخی همان آتدن آشاغی اتلایوب ، سوروجینك اله برمجیدیه صیقیشدیریر وتباعد ایدر .

سوروجی ، بوپاره‌یه حیرت ایله باقه قالیر ، بوادمك سهواً بوقدر برمبلغی ویردیکندن،بلکه عودت ایدر قورقوسیله همان آتنه بینه‌رك آلیر یورور .

انکلیزك ایسته‌دیکی‌ده تام بو ایدی .

راهب دخی دیکر طرفدن ، عربه‌جی ایله حسابنی کوردکدن صوکره ، یایا اوله‌رق یولنه دوام ایدر .

ماق‌لاین کندی کندینه :

— ایشته تکرار داعیٔ شبهه برحال دها ، بو آدم کیده‌جکی یره عربه ایله نیچون کیتمیوبده، یولده اینیور ویایا اوله‌رق کیدییور ؟

عربه‌جینك ، کندی کیتدیکی یری بیلمه‌سنی هرحالده ایسته‌میور ، دیو دوشوندی .

مرقوم راهبك بتون طور وحرکتی شبهه‌لی وحکمت آمیز ایدی ، براز یورودیکدن صکره طوردی واطرافه ، آتلرینه یمك ویرمکده اولان عربه‌جی‌یه بالخاصه دقتله باقمغه باشلادی .

— اکرچه بنی اوزاقدن کورور ایسه ، هرشی صویه دوشر ، شوحالده کورونمیه‌یم دیو انکلیز ملاحظه ایتدی .

بولندقلری محل ، بغچه‌لر ایچنده غائب اولمش وبیوك دیوارلر ایله محاط بعض سیرك اولر بولنان بر اووه ایدی . انکلیز بودیوارلردن برینك دیبنده بولندیغندن، آرقه طرفنه صاقلانه‌بیلدی .

اوراده برچیرك ساعتدن زیاده بکله‌دی ، آره‌صره کیزلیجه راهبه باقمقده ایدی، راهب بولندیغی محلده طورمش ویردن چیچکلر طوپلایه‌رق ، آنلری معاینه ایتمکده بولنمش ایدی .

مرقومك اورایه چیچك طوپلامق ایچون کلدیکی وبو حرکتنك شبهه‌یی دعوت ایتمك ایچون اولدیغی بللی ایدی .

عربه‌جی، آتلرینك یمی ییدیردکدن‌صکره، اسکداره عودت ایچون حرکت ایتدیکی وقت ، راهب‌ده یولنه دوامه باشلادی .

ماق‌لاین مرقومك اولردن اوزاق اووه‌یه طوغری کیتدیکنی کوره‌رك ، براز آچیلمسنی بکله‌دی . آچیق اووه‌ده کوزدن غائب ایده‌مز ایدی .

صوکره کندوسی‌دخی آرقه‌سندن یورومکه باشلادی .

شمدی اطرافده بنا بولنمیور وکمسه‌سز اینیش یوقوشلر وار ایدی .

راهب سرعتله ادیم آلمقده وماق‌لاین ایسه، یورومکه‌ویورغونلغه متحمل آتیك‌بجاقلرینه‌رغماً تعقیبده مشکلات چکمکده ایدی .

برچیرك ساعت کیتدکدن صوکره ، چاملیجه‌نك آرقه یاقه‌سندن آشاغی‌طوغری‌حرکته باشلادیلر .

یولك صرب اولمسی سببیله راهب بعضاً کورونمکده وبعضاً‌ده کوزدن نهان اولمقده‌ایسه‌ده ، ماق‌لاین کندوسنی کوزدن قاچیرمامقده ایدی، انجق بوحال امتداد ایلدیکندن مأیوسیتی موجب اولمقده ایدی .

— عجبا بوادمك آرقه‌سندن بوشنه‌می دوشدم.عجبا حقیقةً بر اوروپالی‌راهب‌می‌درکه؟ طبیعت واستراحت محبتی نامنه،اووه‌لرده کزینمك وکندی کندینه دوشونوب دعا ایتمك ایچون کلش اولسون . . . دیو ذهناً ملاحظه ایتمکده ایدی.

فکرنده ظهور ایدن بوایکی شبهه‌یه رغماً، ماق‌لاین کمال دقتله راهبی تعقیب ایتمکده ومرقوم ایسه، آره صره آرقه‌سنه‌دونه‌رك اطرافه باقمقده ایدی ایسه‌ده، چالیلر آره‌سنده کیزلنمکده چالیشان انکلیزی کوره‌مامکده ایدی .

ایتالیالی راهب قیالق بریره یتشدیکنده ، تکرار طوردی وبودفعه دها زیاده دقت ایله اطرافه باقمغه باشلادی ، فقط انك هر باقیشنده یره اکیله‌رك صاقلانمغی اعتیاد ایتمش اولان‌ماق‌لاین، تکرار چالیلر آره‌سنده کیزلندی. راهبدن پك چوق اوزاقده بولنیور ایدی،حتی ایاق اوستنده کورونمش اولسه بیله ، بلکه کورونمیه‌جك ایدی .

կաններու աչքի առջև հաճի Անմարին նոր մարթնկալ կ'ուանն ու կը հրճուին, յաղթանակ ամենուն համար։

Դէպքը առաջին առիթ. Առաջնորդարանին հաղորդած էր ամսոյս 18 թիւգրով Խասգիւղի Տ. Սերովբեան Քերովբէ քահանան. անմիջական կերպով Առաջն. փոխանորդը՝ և Քաղ. Ժողովի ատենապետ Ցակոբ էֆ. Տ. Զաքարեան, հաճի Ցակոբ էֆ. Կառայեան կը փութան կառավարչի փոխանորդի քով և կը բողոքեն կատարուած վայրագութիւններու դէմ. Թէ՛ վարչութեան դիմումներու վրայ և թէ Խասգիւղի Կարոնի յրաճիք ոստիկանի անգիտութեան վրայ, ոստիկանք իր աչքով գնացեր գիւղին տեսեր և հաճի Մէրօյի տղու հետ ետ դարձեր է, ոստիկանաց հաղորդական փոխանորդի Բեսգիմ էֆէնտիի հրամանատարութեան ներքեւ. նոյն օր ժամը 11ին, 15 ոստիկան ճամբայ կը հանէ. ոստիկանները և ոստիկանապետը նոյն գիշերը Խասգիւղ անցնելէ վերջ, առաւօտուն հազիւ հազ կը յաջողին զոհերու գիակները փոխադրել քէչաւ գիւղը՝ Համբարձման տօնի օր։

Մշոյ կառավարչական փոխանորդը վարչութեան անդամներու և փոխանորդի հետ ստացած սպառնալիքներու վրայ խօսած միջոցին, առանց ամչնալու կ'ըսէ. «Ծանր յանցանքը ձերն է (Հայերուն), ինչ է այս հողային խնդիրը որ հանեցիք դուրս, նեղէք այդ «սէլամլայէն վաղ» անցէք և հողային խնդրոյ «մերկ» առէք. դայն ու դառ. միասին կ'ապրին այն ատեն»։ Դէպքը անմիջական կերպով հեռագրուեցաւ Պատրիարքարան, նախարարութեան և մամուլին։ Զորս օրէ ի վեր զոհերու գիակները առանց թաղելու կը մնան Խասգիւղի մէջ և թշուառ բնակիչներ ալ ցրուած ասոր ինդրին։ Ոչ Մուշէն զինուոր զրկուեցաւ, ո՛չ Բաղէշէն, Մշոյ կառավարութիւնը 15 ոստիկան զըրկելով բաւականացաւ և յայտարարեց թէ, որքան որ ոճիրը Մշոյ մօտիկ տեղի ունեցած է, ոճրագործները իրենց չեն պատկանիր, այլ Բաղէշոյ, բայց Բաղէշոյ կառավարութիւնն ալ կը քնանայ և կառակայ Սղերդի մէջ կը գտնուի։

Այս ոճիրները հասարակ բաներ չեն, նախապէս և յատուկէն պատրաստուած կազմակերպութեան գործ կը համարուի և վարժարաններ ունին։ Ցայտնի կերպով ամէն տեղ սկսեր են չարժիլ և հողատէրերու վրայ ինալ։ Անցեալ օր Պոլաքցինները, որոնք բռնակալութեան օրով եկեր և ծըգակիցներու բնիկ հողերը գրաւեր են, կառավարութիւնը որոշում տուած էր դուրս ելլելու, բայց փոխանակ անսալու կառավարութեան որոշման, զինեալ կը յարձակին լծուորներու վրայ և գնդակի տեղատարափ մը կը տեղայ խեղճերուն վրայ, բարեբախտաբար կարսանի ոստիկանները չուշալ օգնութեան կը հասնին. յարձակողներէն մաս մը կը փախչի և մաս մըն ալ աշխատաւոր մանձերկայներու հետ բռնելով, հսկողութեամբ այս տեղ կը բերեն կը բանտարկեն։ Զարմանալի էր նոյն օրը ոստիկանապետ Բեսգիմ էֆ.ի վար հանքը՝ փոխանակ խաղաղ ժողովուրդի իրաւունք խլող Քիւրտերը խաչամակելու, Ճէօն(՞) չլսել, թէ մէջն Փաշամայի թելադրութեամբ, Հայերը և ասկէց Քիւրտերը ապաստելով ներս կը հրէ, ըսելով «Հայոց իչէրտէն իչէրի, էշէկ-սէվէր սիզին խըլինըզ պու. ոդըր։»

⁂

Գուլանըղէն եկած զրուցներ ալ սահմանկոցուցին։ Սահմանադրական կառավարութիւնը նոր ի նորոյ բանիր Փիրան և Պօսաքէնա գիւղացիներու հողերը նորեկ Սահմանադրութենէ վերջ եկող Զէրքէզներուն տուեր է և Հայերուն պատասխաներ է. «Հողերնիդ չատ էր, ձեզի ալ կը բաւէ, անոնց ալ, ձոյն ձուն պէտք պէտք չէ հանէք» և անոր նոր խնդիրները չլուծուած նոր նոր կնճռոտութիւններու դուռ կը բանայ։ Անաւասիկ Բուլանըղէն և Սասունէն եկած նամակներու պարունակութիւններէն քանի մը նմոյշ.

«Հող. խնդիրը հետզհետէ սրթայով կը կնճռոտի. տեղական կառավարութիւնը անզգամ և անկեղծ ընթացք մը չունի, զրկուածները աղքատներն ու չքաւորներն են, իսկ աղքատն ու չքաւորը հայ դասակարգն է. կառավարութիւնը այս օրերս 299 աձէ հող Փիրանցիներու հողերէն յանձնեց Նուրէ Մուհաճիրներուն. եղած դիմումները ապարդիւն մնացին։ Լեռի Նաւլաններու վրայ չինուած գիւղացիներու գոմերը քանդելու որոշում տուաւ և անդնոն ընդարձակ արտատափարը կ'ուզէ Կոփֆիցիներէն 4-5 բանակայ Զէրքէզներու տալ. առանք նորեկ Զէրքէզներ չեն, այլ 36 տարիէ ի վեր հոս կը բնակին։ Ուսամըքնուկցի երկու Հայեր մահացու վիրաւորուեցան Փիրանի սահմանի մօտ Սուլթանըլուկցի Քիւրտերէ, որոնցմէ երկուքը բանտարկուած են։ Համզաչեխ երկու Հայեր վիրաւորուած են տեղւոյն մահաճիրներէն։ Իսթիպառաի չրջանի նման առասնատանէն եկայներէն, որոնք ոչ անցագիր չունին, մէկ մէկ լիրայ տուգանք կ'առնեն։»

— Համատասպատութիւն մըն ալ Սասունի լուրերէն. «Նոր գիւղացի Կեամոյի Տոնոյի հողերը Զիլանի չէրի կողմանէ և Խազլճօղի հայերը Մուսայի աշիրէթներու կողմէն գրաւելու մասին գրած եմ. այս անգամ ալ գաւառիս խորհրդն լուր կուտամ թէ, Շէկոյի աշիրէթէն Իբօանիցի Թէլոյեան Մամէն զէնքի ուժով, բանի գրաւեր է Կօչակ գիւղացի Մինասի հողերը և գիւղէն դուրս վանտեր է. Ապրիլ 16ին, նորէն Շէկոյի տունէն Զողացի Օսէեան Խալին թանկեր տարեր է Փիլչենեցի Կարապետեան Ցոլէն եզը և կովը։ Ապրիլ 25ին Հարճոնցի Սասոյեան Ուսաֆ բանի նոյն գիւղացի հայէ մը կ'առնէ 10 չափ ցորեն, 1 չուխայ եւէկ, 1 կովին և 2 այծ։ Խայթի մէջ Շէկոյի (Պալակեանք) աշիրէթներու ձեռքով սպաննուած 3-4 ոստիկաններու ոճրագործները անարգել կը մնան և անդնոն օր մըն չկեայ ցեղի փոխանէն տուրք պահանջուած միջոցին, կառավարութեան դէմ ըմբոստութիւն ցոյց տուին և միջնեգին տուրք տալ, պատասխանելով Խալըլճօղի կառավարութեան կողմէ զրկուած զինուորներ Մուհամմէտ էֆէնտիին թէ, մենք ոչ վերկի կուտանք և ոչ կառավարութիւն կը ճանչնանք։ Խալըլճօղի կառավարութիւնը յաւեմեամբ ընդունեց անոնց բաժնեը և ետ կանչեց տասն ոստիկանապետը։ Մայիս 2ին Խայթի Շէկոյի աշիրէթէն Սալոյօղլու Զէլոյին տղաններ է Ասատոյնոց գիւղացի Ղազոյեան և Սէկոյի և տղան վիրաւորուեր է։ Մայիս 6ին Գործալոյցի Պաղիսի Գրչարի աշիրէթէն Խոյեթցներ սպաններն Հաւար գիւղացի Եսային Ցոնոստանը. այս անգթութիւններ ասկէ վերջ նոտակարկէ կը յաւելու. «Օրերս մէջ աշիրէթներ գաղանի ժողովներ կ'ունենան և իրարու հետ յարաբերութեան մէջ են. ըմբոստներուն չարժումներ յայտնի կը տեսնուին։ Քիւրտ խուժանը չարժելու պատրաստութիւն կ'ընէ։»

Հրդեհ բռնկած է Տարօնի մէջ. հուրը կը խանձէ, սուրը կը հնձէ, արիւնը կը հոսի, արցունքը կը գլորի. վա՜յ գաւառը որ այսպէս է, գուլամբյութը կը խլոսի և խեղճ քարաշեր, պատ ու պատուաստանը խուչեր է, պատա մը սեր, քիչ մը հաւատք ու աշխատանք պահանջեր ձեռնէ, ո՛վ ամոքի ու անգութ Օսմ. Խորհրդարանի հայ անդամներ և Ազգ. Կեդր. Վարչութեան անդամներ, ինչո՞ւ մաչալաններ չեն ուտոր։ Խայթի անմեղ, Ջաղէլ ջիւան զոհերը հասարակ զոհեր չեն, զօրաւոր դիմում, օսմ. գործադիր ժողովոյ մօտ։ Հերիք է։ Թէև Սասունցի նման կոտորած չեղաւ Տարօնի մէջ, բայց Սահմանադրութենէ վերջ զոհերու թիւը հարիւրը կ'անցնի, անանշանութիւններ անհամ ու անհամար, գաղութիւնները չափազանց, Սահմանադրութեան անունը կայ հասարակութեան հետ կուռայ, մանաւանդ Սասունէն, Խայթէն ու Բուլանըղէն։ Կառավարութեան կը մնայ անկեղծ վերաբերմունք և օրէնքի արդար գործադրութիւն մը հետևեալ եղանակով։

Ա. Նկատի առնելով Խայթ Բուլանըղի բացառիկ վիճակը, Խայթի միւտիրութիւնը անկախ գայմագամութեան վերածել, սրատօնէից ծախքերը կրել. սիւոաձէէն հայթայթելով։

Բ. Հեռագրական, թղթատարական և զինուորական մէկ-մէկ կայան հաստատել Խայթ-Բուլանըղի, Մոտկանի և Սասունի (Գալիկոզի) մէջ, վաչկատուն ցեղերը երնադրեկուրութեան բերելու համար։

Գ. Անմիջական կերպով մէկ մէկ փոքր զօրք և եթէ հարկ ըլլայ կամաւորներ ի սէր օսմ. Սահմանադրութեան չարժման մէջ դնել Բաղէշէն, Մուշէն, Կինձէն, Տիգրանակերտէն և Սղերդէն վերադիչեալ և անցեալ տարուայ մեր խմբ. զինուորները պաշտող ոճրագործները ձերբակալելու համար։

Դ. — Ոճրագործները ձեռք բերելէ վերջ, մանրակրկիտ քննութիւն մը կատարել և առանց յապաղման կախաղան հանել, կախաղան հանել նաև անոնց առուցիչներն ու պղղիչները։

Ե. — Մաքրել, գոնէ Մշոյ Մ. և Ց. Բլիսայի ճիւղը բանտարկեալներէ և գաւառէ դուրս հանած պաշտօնեաներէ, որոնք այդ դրօշի ներքև եկեր ապստամբ և ամէն չարիքներ կ'ընեն. ինչո՞ւ չըրաւ Մշոյ Թուրք երեսփոխանը Հաճը Իլեաս էֆէնտիի ազգականը Թալատցի անունով բանակալ Բիւրքը և զեծմոյար Թաշիտ էֆէնտի անուն Թուրքը։ Բլիսայի և տեղական կառավարութիւնը մասնաւոր վրայ կը խաղցնեն։

Վերջի պահուն կը հասնի Ցանվէնոճ Սէֆոն (Թաղավանք գիւղացի) և կը յայտարարէ թէ, Մօտկանի Թահիրպաշա Բրահգոյ էֆէնտին մեր քահանան և Թէլոր սպաննել տուեր է, վերջինիս էֆէնտին հաճի Անմարի թելադրութեամբ եկեր կանչեր է քահանան և ուրոյ թէ, գայմագամը կը կանչէ ձեզի, նախա գիւղէն դուրս տարեր և քիւրտերու տանիքէն սրթալով սպաններ են. ի վերջոյ Մօտկանի գայմագամութիւնը խոստովաներ է թէ, ինքը վերկայ քահանան և ուրիշ կանչեր է։ Սէֆոն կը յայտնէ թէ, սպաննութենէն չորս օր առաջ հաճի Մուսայ ալէյր եկեր էր Թաղէնթաղ գիւղը Համշոյի Զամոյի տունը կանչել տուած է քիչով ոճրագործները ու հեռուէն երկար բանակ խօսակցութիւն մը ունեցած է։ Այլեւ յայտնի է որ Տ. Սարգիս և իր ընկերները գիւղէն դէպ ի Բաղէշ կոչմեր դացած միջոցին սպաննուեր են։ Ոճրագործներու ազգակնը և հայրը՝ հաճի Մէրօ անուն քիւրտը երկու օրէ ի վեր տասնեց կը գտնուի և կառավարական ամէն ծակ ու ծուկը կը մանէ կ'ելլէ, ոճրագործները ազատելու համար։

Այսօր կառավարչի փոխանորդը կանչել տալով Առաջն. Փոխանորդը, բաց է. «Երեք անգամ է մարդ կը զրկեմ Խասգիւղ և ժողովուրդը չթողուր որ սպաննուածներու գիակները թաղեն։ Կ'ըսեն թէ Մուշ և Բաղէշ կը տանինք. կը հրամայեմ քեզ երթալ Խասգիւղ և թաղել տալ, եթէ ոչ փաշա մը զօրք զըրկելով, բանի հոն թաղել կուտամ. Հրամմեցէք, փաշա մը զօրքով հինգ ննջեցեալ թաղել կուտայ։ Մեր կառավարիչը ոճրագործներ բռնելու համար փաշա մը զօրք չղրկեր։ Ննջեցեալները Մուշ փոխադրելու մասին, Մշոյ միւթեսարրիֆ էֆ.ն ըսեր է թէ «Ծանր մինչեւ հիմա հազարներով սպաննուեցան Հայերը, ինչ եղաւ, Մուշ ալ տանիք միևնոյնն է, հոս ալ միևնոյն է»։

Ոճրագործները հիմա Թաղավանք գիւղի մէջ և Քօլօսիայ չրջանները կը թափառին. ո՛չ Թաղավանքի պահակազօրքը (առաջ ոստիկան ժամանակէ մը ի վեր կը գտնուի վիչեալ գիւղը) քաջութիւն ունի անոնց մօտ դալնելու և ո՛չ Խասգիւղի կարսանի ոստիկանները. այս վերջինները նոյն իսկ սպաննութեան օրը դացեր ոճրագործները տեսեր են զէնքերու քով, ձեռքերնին արիւնոտած և բռնելու համարձակութիւն ունեցած չեն։

ՑԱՐՕՆՑԻ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԽՈՅԹ-ԲՈՒՆԱՇԷՆ ՑՐՈՒԱԾ

1911, Մայիս 22, Մուշ

Վայրկեանը «կրիտիքական» է. Խայթ-Բուլանըղի բոլոր գիւղերու՝ Դաշտադէմի, Թաղվը., Լոյսնձորու, Թաղավանքի, Շենիկի, Ճէնի, Կծուայ, Գործանոյի, Քիրինայ և Փիճոնայ ժողովուրդը կրկին ճամբ թողուցած տուն ու տեղը, իրենց արև կեանք ու նամուս ազատելու համար Դաշտի գիւղերը լեցուեր են. սիրտը առնէ ու սարսափով, հոգիներն խռով կը պատմեն իրենց տուման աշխարհի վերան օճախներու սև լուրին. ինչ մնաց, ինչ եղաւ, ինչ անցաւ գնաց, վա՜յ թառեմ թալանը կը չարունակուի՞։ Վերջապէս գայլերէ ու գազաններէ հալածուած, երկրորդ ու թափառուն գաղանի ճամբաներէ, ծակէ ծակ մտնելով եկեր երեք Մայիս 21ին վերջալուսի մարմրուկ շողերու հետ քանի մը կենէր և սպաննուած Ղազարի հայր Մխեկ կը մտնեն Մշոյ դաշտ ու կը հասնին քաղաքը, սարսափահար պատմելով իրենց ճգնաժամային անտարակոյսն ու նօթերը։

Հաճի Անմար անուն ձիւաղը չթողուց որ Տ. Սարգիս և իր ընկերները բերին Թաղավանք թաղեն. «իմ գիւղը չեմ թողուր, իմ հողը կը պղծուի, հոն ալ սատկեցան թաղեցէք» ըսելով, Թաղավանքի պահակ 10 ոստիկանները և միւտիրը կը ճամբէ։ Շէն թաղեցին չազգամի պէս ներկայ գտնուող ոճրագործներու հսկողութեան տակ, առանց վերջին հոգւոյ, վերջին հանգստարանի յուղարկաւորները, Քիւրտերը և ոստիկանները եղած էին գիւղէն. միայն քանի մը սեւ փաթաղ հայ ներկայ գտնուեր և պատմեր են թէ Քիւրտերը կը բարբանջէին գեւ, իրենց վայրագութիւններ ընելով. «Գնացէք, որքան կ'ուզէք, բողոքեցէք և հողային խնդիր հանեցէք»։ Այս հրէշները մարմիններու թաղումը կատարելէ վերջ, կը վերադառնան Ուռաբոս միւտիրի քով և միւտիրին կ'առաջարկեն որ Խայթէն հեռանայ և զիրենք ազատ թողու, Հայերը որէ անցնելու և իրենց որոշումները գործադրելու համար։ Սակայն միւտիրը Պուրանի վրայ երդմամբ 4-5 օրուայ չափ համբերութիւնը խօսք առնելով ճամբու կը դնէ, սպառնալով մեր սահմանադրական կառավարութեան կրնայի դանդաղկոտ ու թոյլ քայլերուն։ Միւտիրը կը յաւելուր թէ հայ ջաղացպան մըն ալ Կնոսի չէխերու ջաղացքի մէջ սպաններ են ոճրագործները՝ իրենց գաղտնութիւններուն վկայութիւն չտալու համար։ Գրոյչ կրնա ալ թաղթուղայ դըռնեերու մէջ, իր երկայ արիւնոտ չտալիքը կուսակալին՝ Խայթի վիճակը ապահովութեան մէջ է ըսող պաշտօնեային նմուշ տանելու և երկու սպանութիւնները ստուգելու համար, վերջին անսկեղութիւններու կը սպասուի։

Մշոյ կառավարչի փոխանորդը ամենալով կատարուած բարբարոսութիւնէն և քաղաքականիւթ աշխարհէն, չհողուց որ զոհերու լուսանկարները հանուին. լուսանկարիչը հոս դրկած էր։

Դիակները Բօլօսկայ լեռնէն Խասգիւղ փոխադրող ոստիկաններու հրամանատար սպան, հարցաքննիչ դատաւորները, դատախազի քեաթիպ Սիւէյմանէ Բեսգիմ էֆ. և ոստիկաններ փոխադրութիւնը կատարելէ վերջ, Դր. լուս հինգշաբթի գիշեր (Համբարձման տօնին) ոճրագործ Քիւրտերէն Հասանի հօր և Խասըմի հօրեղբօր՝ հաճի Մէրօյի տունը հիւր կ'ըլլան և կը զրկեն հաճի Մէրօն Մուշէն բերել կուտան, դէպքին վրայ հանօթութիւններ առնելու համար, հետքը ծածկելու պատճառաւ. նոյն հետայն հաճի Մէրօն Մուշ կը վերադառնայ, կ'ըսէր ականատես մը։ Խասգիւղ գտնուող բոլոր ոստիկանները ու կառավարական պաշտօնեաները 3-4 օր հաճի Մէրօյի հաչւոյն կերեր խմեր են. Մուշէն յատուկէն ոխկ մը մեզը ղրկած էր, անոնց սիրտը սիրաշահելու, որպէս զի իր որդիները, ինչպէս նաև զինքը ազատեն. այս բաները առանց նպատակի չեն, եթէ դաղտնի խորհուրդ մը չկայ մէջը. ինչո՞ւ այս 10 տարուայ մէջ հաճի Մէրօ անուն քիւրտը օր մը Խասգիւղ կերրած ոստիկաններուն այդ տեսակ յարգանք մը չըրաւ. մինչեւ այսօր գիւղի ոստիկաններուն գդալ մը թան տուած չունի, հիմա ինչ «Պարը փոխեր է տարը»։

Թաղավանքի Հայեր կը պատմեն նաև թէ, եթէ մեր գիւղացիները Մշակի ճանապարհով երթային, հոն ալ կը սպաննուէին, որովհետև Բալակեանները Մուսայ պէյի ծառաները հետ Մշակի ճամբայորեն ալ պահեցին։ Արդար, անաչառ քննութիւն մը զինուորական անկեղծ ատեան մը Մշոյ և Բաղէշոյ պաշտօնեաներէն մաքրել կըլլալու պայմանաւ ըլլայ ժողովի մէջ արդարութիւնը, թեկնածութիւններ և խաղաղասէր կազմակերպութիւններ երևան կը հանէին։

Այսօր Հաճի Մէրօն լսելով, որ Բաղչէն, Մուշէն և Վանէն մէկ մէկ փոքր զօրք պիտի երթայ Խայթ-Բուլանըղ, Մշոյ Թուրք երեսփոխան ազգական, Թամոյի հետ Մուշէն գնաց, ոճրագործները հեռացնելու և նոր հրահանգներ տալու համար։

ՑԱՐՕՆՑԻ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԼՊԱՆԻԱԿԱՆ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Չէթինէյէն կը հեռագրեն թէ Գարատաղ մեծ փութով առաջ կը տանի իր զինուորական պատրաստութիւնները։ 5000 թնօ եգիպտացորենի պաշար մը ստացած է. Չէթինէի կառավարութիւնը, Գերմանիոյ դեսպանին դիտողութիւններուն պատասխանելով, յայտարարած է թէ ամէն հաւանականութեան առջև պատրաստ գտնուելու հարկին մէջ կը գտնուի որքան ատեն որ Թուրք զինուորներ գտնուին սահմանագլխին վրայ։

⁂ Երէկուան «Սէնիի» հեռագիրը կը գրէ. — Ցերութենէ միջամտութիւնը Գարատաղի մօտ ըստացուած անմիջական հետեւանքները չէ ունեցած։ Կ'երևայ թէ Գարատաղ քանի մը պրաւոր պայմաններ կ'առաջարկէ, փախստականները յանձնելու համար։ Մինչև իսկ Շէվքէթ Թուրգութ փաշայի յայտարարութեան իմաստը խեղաթիւրած են, ըմբոստներուն հաղորդելէ առաջ։ Գարատաղ զօրավար մը զրկած է Ռուսիոյ Զարին մօտ, իր նպատակին հասնելու համար։ Իրերու այս վիճակին հանդէպ Բ. Դուռը պատասխանի օսմ. դեսպաններուն պաշտօն յանձնած է կառավարութեանց ուչադրութիւնը հրաւիրելու աս կէտին վրայ թէ, օսմ. կառավարութիւնը չկրնար լռել յաւաչիկային խորհուրդի ձևով եղած դիտողութիւնները, քանի որ Սահմանադրութեան համաձայն, այդ բարեկամական խորհուրդները երկրին ներքին գործերուն միջամտել կը նշանակէ, միջամտութիւն մը զոր տէրութիւնները Գարատաղի մօտ պէտք է գործ դնեն։ Կ'իմանանք թէ այդ դիտուցումը նպաստաւոր ընդունելութիւն մը գտած է և թէ չանազան դաչինքներ յայտարարած են որ Գարատաղն է յանցաւորը։ Չէթինէի կառավարութիւնը կը պնդէ որ Բ. Դուռը գրաւոր խոստումներ ընէ Մալիսօրներուն նկատմամբ, յայտարարելով թէ Մալիսօրները զինաթափ չպիտի ըլլան և տուրքէ զերծ պիտի կացուցուին։ Բ. Դուռը բնաւ չպիտի ընդունի որ այդպիսի պահանջումներ նոյն իսկ իրեն հաղորդուին։

⁂ Հավասի գործակալութիւնը Չէթինէէն կը պաշտօնական աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Ֆրանսական դեսպանը Գարատաղի կառավարութեան մօտ ուժ տուած է այն դիմումին, զոր նախապէս իր ռուս պաշտօնակիցը բրած էր, խոհեմութեան ու խաղաղասիրական խորհուրդներ տալով։

⁂ Արաբերէն «Էլ-Էխվա» թերթը կ'ըսէ թէ Համիտի նախկին Բ. քարտուղար Իզզէթ, որ Եգիպտոս կը գտնուի հիմա, Չէթինէ գրկած է երկու պատուիրակներ զօրավար Թաշըլ փաշա և Շիւքրի անուն օրագրող մը, որպէս զի փառ պահէն Ալպանիացիներուն ապստամբութիւնը։

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՌՈՒՄԷԼԻ ՄԷՋ

Կայսեր առջի սասու Սելանիկէն ճամբայ ելաւ Մոնասթըր երթալու համար։ Մինչեւ կայարան զինուորական պատիւներ ընծայուեցան և ճամբուն վրայ ժողովրդեան հոծ բազմութիւն մը համակիր ցոյցեր կ'ընէր։ Կայարանին մէջ զանազան պաշտօնակութիւններ և քաղաքային ու զինուորական պաշտօնատարներ ողջերթ մաղթեցին Սուլթանին։ Կայսեր հետ Սելանիկէն մեկնեցան կայս. իշխանները, նախարարները, պալատականներ, Օսմ. Բօմպիէն ընդհ. քարտուղար Հաճի Ատիֆ պէյ ու պատուիրակ Էօմէր Նաճի պէյ, Էտիրնէի երեսփոխան Թալաթ պէյ, Մոնասթըրի կուսակալը և զինուորական հրամանատարը։ Կայս. կառախումբը բոլոր կայարաններուն մէջ կեցաւ, որոնք չքեղօրէն զարդարուած էին։ Ճամբուն վրայ ժողովուրդը խանդավառ ցոյցերով կ'ողջունէր Սուլթանին անցքը։ Գարաֆէրիէի կայարանին մէջ Սուլթանը իր ներկայութեամբ ընդունեց իսլամ և յոյն չորս աչակերտուհիներ ու դրամական պարգեւներ տուաւ անոնց. Վօտինայի կայարանին մէջ փայլուն ընդունելութիւն մը եղաւ և կայսրը պահ մը հանգստացաւ մասնաւորապէս պատրաստուած գեղեցիկ վրանի մը տակ։ Հինգ աղջիկ և երեք մանչ դպրոցականներ կայսեր ներկայութեան ընդունուելով, դրամական պարգեւներ ստացան։ Վօտինա քաղաքապետին առնելով, Սուլթանին մատուցուեցան մեղր ու կիտրոն և տեղական արտադրութեան եղող զանազան առարկաներ։ Կայսրը գոհ մնալով, դրամական պարգեւներ տուաւ։ Ֆլօրինայի կայարանին մէջ տեղւոյն երեւելիներէն՝ Հալիլ պէյ բարի գալուստ մաղթեց և բարեմաղթութիւններ բրաւ։ Հինգ աչակերտուհիներ կայսեր ներկայացան և դրամական պարգեւներ ստացան։ Սուլթանը 20 ոսկի ալ նուիրեց տեղւոյն վարժարաններուն։ Կայսրը կէսօրէն Մոնասթըր հասաւ և ջերմագին ընդունելութեամբ մը ողջունուեցաւ պաշտօնատարներու, զինուորներու, հոծ ռամբու, դպրոցականներու և ժողովրդեան ստուար բազմութեան մը կողմէ։ Պատերազմական նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշա կառախումբէն վար իջած ատեն զարնուեցաւ չարժման մէջ եղող վակոնի մը դրան և քիչ մնաց որ գետին գլորէր։ Ընդհարումը բաւական սաստիկ եղաւ, որովհետև նախարարը պնդաց. Սուլթանին ժամանման առթիւ թնդանօթներ արձակուեցան և Միւֆթին բարեմաղթութիւններ բրաւ։ Սուլթանը կայարանին առջև առաջնորդուեցաւ որ չքեղօրէն զարդարուած էր։ Այդ պահուն Մոնասթըրի երեսփոխանները ներկայացան և անոնց անունով Պ. Ֆարի պէյ բարի գալուստ մաղթեց։ Սուլթանը չնորհակալութիւն յայտնեց։ Ցետոյ կայսրը հանդիսաւոր թափօրով մը գնաց Մոնասթըրի թաղամասական պաշտօնատունը, որ Սուլթանին բնակութեան յատկացուած է։ Ժողովուրդը խանդավառ ցոյցեր կ'ընէր։ Ազատութեան հերոս Նիազի և Էյուպ Սապրի պէյերու առաջնորդած թափօրները, որոնք ազգ. տարազ կը կրէին, կայսեր բնակարանին առջեւ անցք մը կատարեցին Իթթիհատի վարժարաններու աշակերտներուն հետ։ Սուլթանը խիստ գոհ մնաց։

⁂ «Աթանոթոր» հեռաձայն հեռագիրը ստացած է Մոնասթըրէն, երէկուան թի-

---

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ ԹԻՒ 57

ԱՊՏԻՒԼ ՀԱՄԻՏ ԵՒ ՃԵՐԼՕՔ ՀՈԼՄՍ

ՀԵՂԻՆԱԿ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԲՌՆԱՒՈՐԸ ԱՆԾԱՆՕԹԻՆ ԴԷՄ

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

— Ես ո՛չ մէկ բանի պէտք ունիմ, պատասխանեց Մաք Լայն և ձեզ յատկապէս ուզեցի վերջին անգամ տեսնել, իմացնելու համար որ քառորդէ մը կը մեկնիմ այս պալատէն։

— Կը մեկնի՞ք, գոչեց Իզզէթ փաշա ախ ի բերան ըլլալով։

— Այո՛, կը մեկնիմ... և պէտք է այս մեկնումս լսուի ո՛չ թէ միայն պալատին մէջ, այլ նաև պալատէն դուրս... անով եղելութիւնը զոր պէտք է պատմէք պալատականներուն կարելի եղածին չափ գաղտնաբար՝ որպէսզի աւելի չուտ տարածուի։ Ես հոս գալէս ետքը, Սուլթանին կը ներկայանամ. Սուլթանը ինծի կ'առաջարկէ տեղի ունեցած խորհրդաւոր ոճիրներու հեղինակները գտնել, ես ալ մինչեւ հիմա կատարուած քննութիւններուն և խուզարկութիւններուն տեղեկանալով կը տեսնեմ որ խնդիրը պարզ ոճրագործութիւններու վրայ չէ, այլ գործերնիս քաղաքական գաղտնի կազմակերպութեան մը հետ է. ուստի բացարձակապէս կը մերժեմ այդպիսի ներքին քաղաքական խնդիրներու խառնուիլ, Սուլթանը կը պնդէ, նոյնիսկ մեծամեծ վարձատրութիւններ կը խոստանայ, սակայն ես կրկին յամառօրէն կը մերժեմ և վերջապէս քանի մը ծանր ամբաստանութիւններ կ'ընեմ։ Ասոր վրայ Սուլթանը կը բարկանայ և զիս իր ներկայութենէն դուրս հանել կուտայ և ժամ մը վերջն ալ հրաման կ'ընէ որ անմիջապէս Պոլսէն մեկնիմ։ Զիս կառք մը կը դնեն և չխառն Եւրոպա մեկնող չոգենաւ մը կ'առաջնորդեն։ Ահա՛ այն պատմութիւնը զոր պէտք է որ ամենուն ականջէն ի վար պատմէք, խնդրելով որ մարդու բան մը չըսեն...։

— Կը հասկնամ ձեր միտքը, կուզէք գաղտնաբար գործել որպէսզի աւելի լաւ կարենաք յաջողիլ։

— Այո՛, ճիշդ այդ է դիտաւորութիւնս։

— Բայց դուցէ ո և է աջակցութեան մը պէտք ունենաք։

— Այն ատեն, անհոգ եղէք, ձեզի լուր կուտամ։ Ուրեմն ցտեսութիւն... կը յուսամ որ ուխտը օրը չլրացած՝ կրկին զիրար տեսնելու բախտը կ'ունենանք։

Այս խօսակցութենէն քառորդ մը ետքը, Մաք Լայն կառք մը նստած, կրկին Իզզէթ փաշայի ընկերակցութեամբ, կը հեռանար Եըլտըզի պալատէն, իր ճամբու պայուսակը ձեռք առած։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԹՈՒՐՔ ԶԵՐՈՍՈՒԶԻ ՄԸ

Ա. ԳԼՈՒԽ

ՔՈՄԻԹԷԻՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԸ

Ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ թէ նախորդ գլուխներուն մէջ մեր պատմած իրողութիւնները տեղի կ'ունենային 1904 հոկտեմբեր 7, հինգշաբթի օրը։

Այդ օրն իսկ, երեկուան դէմ, Պոլսոյ նաւահանգիստը կը հասնէր աւստրական Լօյտ ընկերութեան «Ուրանոս» չոգենաւը և կանգ կ'առնէր Պոլսոյ քարափին մօտերը։ Այս չոգենաւը Թրիէսթէէն կուգար յունական նաւահանգիստները և Իզմիր, Տարտանէլ, Ռոտոսթօ հանդիպելէ ետքը։

Հազիւ թէ չոգենաւը կանգ առած էր Պոլսոյ Մաքսատան դէմ, երբ արդէն հարիւրաւոր նաւակներ պաշարած էին զայն։ Այդ նաւակներուն մէջ աչքի կը զարնէր ոստիկանութեան խաչոր նաւակը, որուն դրօշակը կը ծածանէր ետևի կողմը։ Այդ պաշտօնական նաւակէն զատ, լրտեսներու բազմաթիւ նաւակներ չրջապատած էին «Ուրանոս»ը։ Պոլսոյ նաւահանգիստը եկող դացող օտար չոգենաւներու վրայ հսկողութիւնը, որ արդէն խիստ էր, ա՛լ աւելի սաստկացած էր ժամանակէ մը ի վեր։ Այսուհանդերձ ո և է կասկածելի դէմքեր չէին անհետուեր չոգենաւին մէջ. Կամըրջակը լեցուած էր Թուրք, յոյն խառնիճաղանճ բազմութեամբ մը, որ կը բաղկանար ծառայութիւնին ատրատած Թուրք զինուորներէ և կղզեցի Ցոյներէ։ Առաջին և երկրորդ կարգի ճամբորդները չատ քիչ էին. մէկ քանի Անգլիացիներ, Իտալացի երկու քահանայ, Աւստրիոյ դեսպանատան թարգման մը, յոյն վաճառական մը և մէկ քանի գերմանացի զբօսաշրջիկներ կային միայն, որոնք վերնայարկը կեցած հետաքրքրութեամբ կը դիտէին նաւակներու խռովութիւնը։

Գարանթինայի գործողութիւնը աւարտելէ ետքը ճամբորդները դուրս հանուելու արտօնութիւնը ստացան և ամէնքը միասին նաւամեկով փոխադրուեցան Ղալաթիոյ քարափը և առաջնորդուեցան համնաղ ուղևորներու յատուկ քննութեան սահմանուած ապստ սրահը, որ «սալօն» չոգեոդուն անունը կը կրէր։

Առաջին և երկրորդ կարգի ճամբորդները, որոնք ինչպէս ըսինք, ամէնքն ալ օտարահպատակ էին և իրենց կանոնաւոր անցագիրը ունէին, քննութենէ մը ետքը հրաման ստացան տեղերնին երթալու։ Երկու իտալացի քահանաներ միայն աւելի մանրամասն քննութեան ենթարկուեցան։ Ոստիկանութիւնը գիտէր որ Վենետիկի ու Վիեննայի մէջ հայ Մխիթարեաններու միաբանութիւններ կային որոնց առաջինը իտալական և երկրորդը աւստրիական հպատակութիւն ունէին։ Այդ երկու միաբանութեանց անդամները, որոնք հայ վարդապետներ են, միշտ կասկածանքի տեղի կուտային և ոստիկանութիւնը երբ իտալական կամ աւստրիական անցագիր ունեցող եկեղեցականներու հանդիպէր մանրակրկիտ քննութիւն մը կ'ընէր հասկնալու համար թէ անցագրին տէրերը հայ էին թէ օտարազգի։ Այս պատճառաւ Ալօնի քննիչ պաշտօնեան նախ մի ճամբորդներուն քննութիւնը կատարեց յետոյ և յատուկ սկսաւ քննել իտալացի վարդապետներուն թուղթերը։

(Շարունակելի)

ւով․ «Այսօր, Սուլթանին ներկայութեան անկէ պիտի ունենայ Նիսայէի և իր զինուորներուն Մ․ Նասալիր մանիֆուն պատմական մէկ կրկնութիւնը։ Այդ զօրանոցքին պիտի հրամայեն Նիազի և Սապրի պէյերը։ Կայսերական կառքին մէջ ատենակ մը կը դոչէր․ «Կեցցէ Սուլթանը կը սպասէ ու իր զինուորներուն հետ»։ Կայսրը ուրախ դպչելով պատասխանեց․ «Այո, տղաքս, առանց անոնց չպիտի կրնամ ապրիլ»։

⁂ Գոսովայի դաշտին մէջ կատարուած Սելամլըգի արարողութեան ներկայ գտնուած է ֆրանսական հիւպատոսը։ Ուրիշ դիւանագիտական ներկայացուցիչ չկար։ Սուլթանը կառախումբ նստելէն յառաջ, վակոնին պատուհանէն ըսած է․ «Կ'ուզէի քանի մը ժամ ալ մնալ ձեր քաղաքին մէջ․ դժբախտաբար ուղևորութեան յայտագիրը չի ներեր։ Գիտցած եղէք որ լաւագոյն յիշատակ մը կը տանիմ Սքիւպէն․ կը յուսամ թէ նորէն պիտի այցելեմ, եթէ Աստուած ուզէ»։

⁂ Սուլթանին Մանասթիր ուղևորութեան առթիւ զանազան ազգայնութիւններու պատկանող բոլոր քաղաքական դատապարտեալները ներման պիտի արժանանան։

⁂ Կայսրը Սելանիկէն ճամբայ ելած ատեն հրամայեց թեթևցնել պատիժները 14 քաղաքեան բանտարկեալներու, որոնք մահուան դատապարտուած են։ Նոյնպէս հրամայեց ազատ արձակել 82 քաղաքական դատապարտեալներ։

⁂ Սուլթանին կողմէ յայտնուած փափաքին վրայ, պատերազմական նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշա, որ Գոսովայի մէջ կատարուած Սելամլըգի արարողութենէն յետոյ մայրաքաղաքս պիտի դառնար, իր մեկնումը յետաձգած է։ Նախարարը, որ կայսեր հետ կը գտնուի, միասին Պոլիս պիտի դառնայ։

⁂ Երեկոյեան, նախարարները և բանակի հրամանատարները անցեալ կիրակի ներկայ գտնուեցան Սելանիկի հրէական ակումբը կատարուած ընդունելութեան։ Սելանիկի Հրեաներուն բարեկամ և փառաւոր Մայեր էֆ․ ճառեր խօսելով՝ ի վեր հանեցին Հրեաներու հաւատարմութիւնը սահմանադրական կառավարութեան հանդէպ և Քօմիթէին մատուցած ծառայութիւնները գովաբանեցին։ Հաջը փաշա Հրեաներուն հաւատարմութիւնը և յառաջդիմութիւնը չեշտեց յետոյ, Օսմ․ Քօմիթէին նիրապը հիւսեց։

ԹՈՒՐՔՈ-ՅՈՒՆԱԿԱՆ
ՍԱՀՄԱՆԱԳԾԻՆ ՎՐԱՅ

Յունաբէն թերթի մը բաժին նայելով, Թուրքեւնէլէն սահմանագլխի վէճը կարգադրուած է։ Երկու կողմի սպաներէն Ջէքի պէյ և Գ․ Մօսխօբուլօս յայտարարած են թէ ամէն ջանք պիտի ընեն անդորրութիւնը ապահովելու համար սահմանագլխին վրայ։ Ջէքի պէյ, իբր ապացոյց իր խաղաղասիրական զգացումներուն, Տէրէլի մէջ շինուած աշտարակներ քանդել տուած է։

⁂ Սահմանագլխի վերջին միջադէպի մասին կատարուած քննութիւնը չէ աւարտած տակաւին։ Արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ կը յայտարարեն թէ քննութիւնը հաշտարար ոգւով մը կը կատարուի և մօտ օրէն պիտի աւարտի։

⁂ Աթէնքի օսմ․ դեսպանատան գործակատար Ֆայիք պէյ Բ․ Դրան հեռագրած է թէ Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարին հետ ունեցած վերջին տեսակցութեան միջոցին Գ․ Կրիպարիս յայտարարած է որ քննութիւնը խստանաչափ կերպով պիտի կատարուի և հելլէն զինուորները խստիւ պիտի պատժուին, եթէ երբեք անոնց յանցապարտութիւնը հաստատուի։

ԵՐԿՐԱԽՈՅԶ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Կ․ Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան իմաց տրուած է որ Գ․ Վէյլէյ անուն անգլիացի երկրախոյզ արաբական խմբակներու կողմէ ձերբակալուած է։ Այդ երկրախոյզը Սանայի մէջ խուզարկութիւններ ընելու համար Հոտէյտա ղրկուած է։

ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ ՏՕՓՐԱՆԻ ՄԷՋ

Տօփրանի պատմական ատեանին նախագահ Իպրահիմ էֆ․ «Թանզիմաթ» և «Շէհբալ» թերթերը կը կարդար, անոնց բովանդակութիւնը բացատրելով։ Եուսուֆ աղա անուն մարդ մը, զայրացած, սպառնացած ու խոշտանգած է նախագահը։ Այդ մարդուն բարկութեան պատճառը սա էր որ նախագահը այդ ընդդիմադիր թերթերը կարդալու աններելի մեղքը գործած էր։

ԿՐԵՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատարներէն մէկը սա յայտարարութիւնը ըրած է լրագրի մը․ «Կրետական դատաւորներու խնդրին վրայ բոլոր զրուցածները սխալ են։ Մանաւանդ անհիմն է սա լուրը թէ Բ․ Դուռը վերջին օրերս այդ մասին դիմումներ ըրած ըլլայ տէրութեանց մօտ, սա պարզ պատճառաւ որ յարմար չէ դատած այս պահուս նմանօրինակ դիմում մը ընել։ Մեր գիտցածը սա է որ տէրութիւնները, որոնք ատենէ մը ի վեր դադրեցուցած էին իրենց բանակցութիւնները, ռուսական գաղափարին հետևանքով, վերսկսած են հիմա։ Բայց անէ զինչ չէ եղած կառավարութեան և ճշդել չենք գիտեր տէրութեանց մասնաւորութիւնները այդ մասին։

ԱՐՆԱՒՈՒՏ ԴՊՐՈՑ

Կրթական նախարարութիւնը որոշած է յատուկ նախակրթարաններ բանալ Արնաւուտիոյ մէջ։ Գոսովայի և Մանասթիրի կուսակալներուն յանձնարարուած է դպրոցներուն տեղերը որոշելու։

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Կրթական նախարարութիւնը 200 ոսկի յատկացուցած է, ոչ-իսլամ վարժարաններու այն ուսուցիչներուն մրցանակ տալու համար, որոնք թուրքերէն լեզուին մէջ խիստ յաջողակ կը հանդիսանան։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՇՈՒՐՋ

Ճամբաներու շինութեան յատկացուելիք 2ուկէս միլիոն ոսկիի փոխառութիւնը հրապարակ պիտի հանուի յուլիս ամսուան առաջին կիսուն։

ՊՈՅՔՕԹԸ

Ներքին գործոց նախարարութիւնը Այտընի կուսակալութեան հրաման տուած է պոյքօթը դադրեցնելու։ Այդ տնօրինութիւնը կատարուած է արտաքին գործոց նախարարութեան միջամտութեամբ շնորհիւ, կ'ըսէ «Լա Թիւրքի»։ Բայց միւս կողմէ կը ծանուցուի թէ հելլէնական դեսպանին Ա․ Թարգմանը առջի օր Բ․ Դուռ երթալով, դարձեալ բողոքած է պոյքօթին դէմ, որ հետզհետէ կը սաստկանայ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵԷՄԷՆԻ ՄԷՋ

Որոշուած է նոր զինուոր և ռազմամթերք ղրկել Եէմէն։ Այդ ռազմամթերքը «Փարա-Տէնիզ» փոխադրանաւով պիտի ըլլայ։ Երկու բժիշկ և երկու դեղագործ պիտի ընկերանան զինուորներուն։

ՁԻԵՐՈՒ ԳՆՈՒՄ ԲԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հեծելազօրին համար 1500 ձի պիտի գնուի Ռուսիայէն։ Կ․ Պոլսոյ պահակազօրքի հինգ զօրագունդներուն համար ալ 300 ձի պիտի գնուի Անատոլու-Հիսարի մէջ։ Գալով հեծելազօրքի միւս պէտքերուն, զօրաբաժիններուն հրաման տրուած է հոգալու զանոնք։ Դամասկոսի Ը․ զօրաբանակին 13,000 ոսկի ղրկուած է, տրանսպորտի ձիեր գնելու համար։

ԵԱՖԱՅԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ
ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

Դաշնի մտնելով Եաֆայի զինուորական հրամանատարին բնակարանը, մահացու կերպով վիրաւորած են զայն։

ՁԻՒՆԸ

Առողջապահական վարչութիւնը քոլերային տարածումը արգիլելու համար առողջապահիկ շատ մը միջոցներ ձեռք կ'առնէ։ Սակայն զանց կ'ընէ առողջապահական մէկ միջոց, որ նուազ կարևորութիւն չունի։ Անցեալ տարի քոլերայի համաճարակին ատեն մեծ քանակութեամբ ձիւն հաւաքուած են և որ հիմա ամրան ատեններուն կը ծախեն առանց առողջապահական պայմանները յարգելու։

ՌՈՒՄ․ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ․Ը

Ռումանական շոգենաւ․ ընկերութեան Կ․ Պոլսոյ Ընդհ․ գործակալ Պ․ Հ․ Միւլլէր և Ընկ․ պատիւ ունին ծանուցանելու թէ Աղեքսանդրիոյ ժամանումներուն դէմ դրուած քարանթինային պատճառաւ, «Իմբերաթօր Թրայան» շոգենաւը, որ ժամանակացոյցին համաձայն, 8/21 յունիս չորեքշաբթի կէս օրէն յետոյ ճամբայ պիտի ելլէր, 9/22 յունիս հինգշաբթի առտու համնելով ուղղակի Գալաց պիտի երթայ, ուր Մանասթիր Ազգիի մէջ ցամաք պիտի հանէ Պոլսոյ ուղևորները։ Իսկ Քէօսթէնճէի ու Եւրոպայի ճամբորդները Դոլմաթիոյ քարափէն Գալաց պիտի փոխադրուին ընկերութեան ծախքով, երկու մեծ նաւաձիգներու միջոցաւ, որոնք 8/21 յունիս հինգշաբթի օրը երեք անգամ ճամբայ պիտի ելլեն Դոլմաթիոյ քարափէն, առաւօտեան ժամը 10ին, կէս օրին և ժամը 3ին։ Ուղևորներէն կը խնդրուի որ իրենց գոյքերով և տոմսակներով պատրաստ գտնուին այդ նաւաձիգներով փոխադրուելու համար Դոլմաթիոյ քարափէն, ռումանական շոգենաւային ընկերութեան գործակալութեան գիտելով։

Կ․ ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՆՔԱՆԵՐԸ

Յունիս 10/23էն սկսեալ մինչև յառաջիկայ 1/14 նոյեմբեր, մայրաքաղաքիս սեղանաւորական հաստատութեանց Պոլսոյ, Ղալաթիոյ և Բերայի գրասենեակները փակ պիտի մնան ուրբաթ օրերը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՆՈՐ ՓԵՍԱՅ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ․— Գումգաբու, Իմճիր Տիպի, Տէյիրմէն փողոց, կօշկակար Եանի, առջի գիշեր ինքզինքը տան ջրհորը նետելով անձնասպան եղաւ։ Իր դիակը հանուեցաւ ջրհորէն։ Դիակին վրայ գտնուած նամակով մը անձնասպանը կը յայտնէ թէ 100 ոսկի դրամ և տուն մը ունի, զոր իր կնոջը և մօրաքրոջը կը թողու։ Կ'ըսուի թէ առանց իր կամքին ամուսնացած էր և այդ պատճառաւ անձնասպան եղած էր։ Եանի կ'ուզէր դրացի աղջկան մը հետ ամուսնանալ, զոր կը սիրէր, բայց մօրաքոյրը ընդդիմացեր է։

ՈՃԻՐ ԹԷ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ․— Ոստիկանութիւնը առջի օր Մեծ Կղզիի եղեւնիներուն մէջ գտաւ Եուսէֆ անուն մարդու մը դիակը, որ ամէկիի քամի մը վէրքեր կը կրէր։ Այդ անձը փաստաւորն Սէֆէրօղլուի ազգական էր։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է, հասկնալու համար որ յիշեալը անձնասպան եղած է թէ ոճրի մը զոհ գացած է։ Կը կարծուի թէ Եուսէֆ անձնասպան եղած է, վերջերս գործը սարսուած և նիւթական անձկութեան մատնուած ըլլալուն համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ՆՈՐ ՈՃՐԱԳՈՐԾՆԵՐԸ

Պիթլիսի Առաջնորդ Սուրէն վրդ․ Գալէմեան Յունիս 7 թուակիր հետևեալ հեռագիրը ուղղած է Պատրիարքարան․— «Խոյթ գիւղէն կուսակալ Իսմ․ Հաքքը պէյ աւազակներէն եօթը հոգի ձերբակալելով երէկ (6 Յունիս), կեդրոնի բանտը ղրկեց։ Բուն ոճրագործներէն միայն հռչակաւոր հաճի Խօճէրը ձեռք ձգուած է։ Մանրամասնութիւնները թղթատարին յանձնուած են։»

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

Ա․— Վանայ նորընտիր Առաջն․ տեղապահ Յովսէփ Եպս․ Սարաճեան ներկայանալով Ժողովին յայտնեց թէ ինք պատրաստ համարելով զինքը Ազգային կեդր․ վարչութեան անօրէնութեան համակերպիլ, ուր որ կը կոչուի ժողովուրդը հովուելու համար, փութով Ամերիկայէն հասած և ընդունելով Վանայ հովուութեան պաշտօնը, եկած է Պոլիս, մեկնելու համար Վան և հրաժեշտ առնելով խնդրեց որ վիճակային գործերու կարգադրութեան համար չի զլացուի իրեն Կեդրոնի աջակցութիւնը երբ ի պահանջել հարկին դիմէ Պատրիարքարան։ Խառն Ժողովը իր գոհունակութիւնը յայտնեց Յովսէփ Սրբազանին իր այս տրամադրութեանց համար և խոստացաւ պէտք եղած ձեռնտուութիւնը մատուցանել և դիւրացնել իր աշխատութիւնը։ Յետոյ նկատողութեան առնելով Վանայ և Աղթամարայ վիճակներուն վերաբերեալ խնդիրները, որ կը գտնուէին վարչութեան սեղանին վրայ, անոնց քննութիւնը յանձնուեցաւ Սարաճեան սրբազանի յանձնարարելով կարևոր կարգադրութիւնները սահմանել նոյն խնդրոյ նկատմամբ որոնք Առաջնորդարանի իրաւասութեան և ձեռնհասութեան ներքև են։ Բ․— Բանկալթիի գերեզմանատան վերաբերեալ ինչ ինչ խնդիրներու քննութեան համար կազմուած յանձնաժողովը արդէն իր պաշտօնը կատարած և տեղեկագիրը մատուցած էր։ Յանձնաժողովը ներկայացաւ և ժողովը մէկ քանի կարևոր պարագաներու վրայ սատակացնել ետք անոր բացատրութիւնները, պատրաստուեցաւ Բ․ Դրան մատուցանելի թագրիրը և որոշուեցաւ յղումը։ Գ․— Մուշէն, Բաղէշէն, Սասունէն և Սղերդէն հասած տեղեկագրերուն վրայ, որով նորագոյն սպանութիւններ հաղորդուած էին պատահած չարագործութեանց և խռով արդի վիճակին նկատմամբ, ժողովը հարկ դատեց իր կողմէ կազմուած պատգամաւորութեան մը միջոցաւ Բ․ Դրան ուշադրութեան յանձնել նոյն գաւառներու կացութիւնը և չարեաց խափանման համար անմիջական և ազդու դարման մը խնդրել։ Դ․— Նախորդ նիստին որոշմամբ կարօտ ուսանողներու օգնութեան համար կազմուած յանձնաժողովը հրաւիրուած էր նիստի։ Անոր երեք անդամները ներկայացան, իսկ Լևոն էֆ․ Ազաթօն, անձնական զբաղմանց պատճառաւ հրաժարական մատուցած էր։ Ժողովը շնորհակալութիւն յայտնեց ներկայ անդամներուն յօժարամտութեան համար և նոր ընտրութեամբ յանձնաժողովոյ անդամ կարգեց Սարգիս էֆ․ Պէհրէեան։ Ե․— Ժողովը թէև որոշած էր այս նիստին մէջ կատարել Դատաստանական Խորհրդոյ և Կաղնոյ Հոգաբարձութեան վերակազմութիւնը, ինչպէս նաև Խառն Ժողովէն ընտրելի միւս խնամակալութեանց ընտրութիւնները, բայց Քաղաք․ Ժողովը անդամներու ամբողջութիւն չունենալով, յետաձգեց յառաջիկային։ Զ․ Ազնաւորեան-Պարտիզպեան որբանոցի խնամակալութիւնը հրաւիրուած ըլլալով ժողովին, անոր կողմէ ներկայացաւ Յարութիւն էֆ․ Ասլանեան և խորհրդակցութիւններ կատարուեցան Պէյքօզի քարափին վրայ գտնուած շէնքին ծախուելուն նկատմամբ։ Ժողովը Ասլանեան էֆ․ի տեղեկութիւններէն հասու ըլլալով որ խնամակալութիւնը կանխելով մտածած էր այդ գործողութեան, իր նպատակն եղած է ազգին անհրաժեշտ պէտքի մը կարելի եղածին չափ փութով գոհացում տալ, գնահատեց անոր նպատակը բայց որովհետև տակաւին սահմանադրաբար չէին լրացած հարկ եղած օրինական ձևակերպութիւնները և խնդիրը դեռ կը մնար տնտեսական խորհրդոյ սեղանին վրայ, պէտք զգաց որ նախապէս գործողութիւնները կատարուին և ըստ այնմ անօրինուի կարևորը։

ԱԶԳ․ ԵՐԵՍՓ․ ԺՈՂՈՎ

Ազգային Ընդհ․ Ժողովոյ նոր շրջանի (1911-1912) Ե․ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ, 10 Յունիս, կէս միջօրէի ժամը 2ին (Ը․ Ե․), Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Օրակարգ․— 1․ Տեղեկագիր Նախաձեռնութեան դիւանի ի մասին Եկեղեցական Երեսփոխանաց ընտրութեան (Շարունակութիւն վիճաբանութեան)։ 2․ Առաջարկ Ա․ Գասպարեան էֆ․ի ի մասին օրակարգի խնդրոյ։ 3․ Ընտրութիւն պատգամաւորաց, ամենայն Հայոց Հայրապետի ընտրութեան մասնակցելու համար։

ԱԶԳ․ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ վաղամեռիկ Օննիկ էֆ․ Խօրասանճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետևեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցին․— Տէր և Տիկին Գաբրիէլ Եուսուֆեան 108, Մանուկ էֆ․ Արզեան 216, Տէր և Տիկին Թ․ Կեսարեան 216, Միհրան և Վարդ 108, Գրիգոր էֆ․ Եվրէնեան 108 ղրուշ,

---

ՄԻՍԱՔ ՍՈՒՐԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

Սամաթիոյ Ազգ․ վարժարանին նախագահ տեսուչ Մ․ Սուրեան երէկ անձամբ խմբագրատուն ներկայանալով հետևեալ գրութեան հրատարակութիւնը խնդրեց։

Առ պատուարժան խմբագրութիւն
«Լուսին»ի

Սախագզական պարագաներու տակ հարկադրուած ըլլալով մեկնիլ Պոլիսէն, բացակայութեանս միջոցին Ուս․ Խորհուրդը քննութեան ձեռնարկած է իմ մասիս ամբաստանութեամբ կարգ մը թշնամական զրպարտութեանց մասին և առանց զիս լսելու հրաժարեցնելու որոշում մը յանգած։

Ես Ջօնկուլտաքէն հեռագրեցի որ Ուսումն․ Խորհուրդը սպասէ իմ բացատրական գրիս․ այդ հեռագիրս ստացած է, սակայն անհետևանք թողուցած։ Այժմ արդէն վերադարձած եմ Պոլիս և դիմած Քաղ․ Ժողովին պահանջելով վերաքննութիւն, վստահ թէ Քաղ․ Ժողովը պիտի չի մերժէ օրինական իրաւունք մը, որ տրուած է ամէն քաղաքացիի և որու միջոցին կարող պիտի ըլլամ արդարացնել իմ անունս և պատիւս։

Յարգանօք
Մ․ ՍՈՒՐԵԱՆ

1911 յունիս 8 Կ․ Պոլիս

Խօրասանճեան ընտանիքը և ազգականները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ սգացեալ

ՕՆՆԻԿ ԷՖ․ ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆԻ

յուղարկաւորութեան հանդէսին և այդ առթիւ իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին։

ԿԱՅՍ․ ԼԻՍԷ ԱՂՋԿԱՆՑ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՆ․ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԲԱԽՏԸ ՓՈՐՁԵԼՈՒ Է

30,000 տոմսակներէ բաղկացած վիճակահանութիւն մը սարքուած է աղջկանց կայս․ լիսէին համար, որ Փանկալթի մէջ պիտի բացուի մօտերս, Օսմ․ նորատի աղջկանց մասնաւորեան միակութեան նորաստեղ հայրենասիրական նպատակով։ 2219 տոմսակներ զանազան պարգևներ պիտի շահին։ Մեծ պարգևը 3000 օսմ․ ոսկի է։ 5էն 1000 ոսկիի զանազան պարգևներ ալ կան։ Կէս տոմսակի գինն է մէկ օսմ․ ոսկի․ քառորդինը՝ կէս օսմ․ ոսկի և 1/8ինը՝ մէկ քառորդ օսմ․ ոսկի։ Այդ տոմսակներէն գնելով մարդ նպաստած կ'ըլլայ երկրին ամենէն կարևոր և ամենէն օգտակար կրթական մէկ հաստատութեան, առանց հաշուելու վերոյիշեալ պարգևները։ Տոմսակներու փոխառութեան գոյացած արդիւնքը Օսմ․ Կայս․ Պանքան պիտի դրուի։ Թիրաժը տեղի պիտի ունենայ 1911 նոյեմ․ 13ին, Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին օրը, Օսմ․ Կայս․ Պանքային կեդրոնատեղիին մէջ, յիշեալ պանքային և աղջկանց կայս․ լիսէին վարչական մարմնոյն հսկողութեան ներքև։ Շահած պարգևները պիտի վճարուին այդ սեղանաւորական հաստատութեան կողմէ։ Օսմ․ Կայս․ Պանքան, Համբ․ Պարտքի Վարչութիւնը, ծխախոտի Ռէժին անձնուիրաբար ստանձնած ըլլալով տոմսակներու վաճառումը, տոմսակ գնել ուզողները կրնան դիմել այդ հաստատութեանց կեդրոններուն կամ մասնաճիւղերուն գաւառներու մէջ։ Տոմսակ ծախողներուն համար մասնաւոր պայմաններ։ 35—10

ՏՕՔԹ․ Ա․ ԱՐԵՒԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՖԻԼԱՏԷԼՖԻԱՅԻ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ԵՒ ԱՆԴԱՄԱԶՆՆԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃԷ
ՎԿԱՅՈՒԱԾ
Արաբեան Պալիճիօ, Բէրա Թէքէ․ Պաօֆ
թիւ 27 38—50

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
(Phénix Autrichien)
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՄԷՋ ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1860 ԻՆ
Ն․ ԲԱՐՁՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՎԻԷՐԱՅԻ ԴՈՒՔՍԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ	6,300,000	ՖՐԱՆՔ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ	64,000,000	»
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	239,000,000	»
ՎԵՐՋԻՆ 30 ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՏՐՈՒԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐԸ	88,000,000	»
1910ԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ․ՆԵՐՈՒՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ	6,500,000	»

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆԴՀ․ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ
Գ․Գ․ ՌԱՍԹԻԷԼԼԻ ԵՒ ՍԻԼ
8—52 ՄԵԾ ԹՈՒՆԷԼ ԽԱՆ, ՂԱԼԱԹԻԱ․— Կ․ ՊՈԼԻՍ

قامبا قونیاغی وشرابلری خالص وحیله‌سزدر . بیوك بقالیه مغازه‌لرنده بولونور .
دپوسی : غلطه‌ده موخانه‌ده نومرو ۵۱

ՔՕՆԵԱՔ ԳԻՆԻՆԵՐ ՔԱՄՊԱ
ՍԵՂԱՆԻ ԳԻՆԻՆԵՐ
ԱՂԱՆԴԵՐԻ ԳԻՆԻՆԵՐ ՔԱՄՊԱ

Ամէն մեծ նպարավաճառներու քով կը ծախուի։ Ընդհ․ մթերանոցը Մումհանէ, թիւ 51, Ղալաթիա։ 100—5

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԹԱՓՕՐԸ

Երէկ առտու, Մանասթիրի մէջ տեղի ունեցած է անմոռանալի հանդիսութիւն մը, այն է ազատութեան թափօրը, առաջնորդութեամբ ազատութեան հերոս Նիազի և Էյուպ Սապրի պէյերու, որոնք դրօշակները կը կրէին։ Հարիւր հազար հոգի մասնակցած են այդ հսկայ թափօրին որ անցք մը կատարած է Սուլթանին առջևէն։ Ժողովուրդին խանդավառութիւնը աննկարագրելի է։

ԱՐԻՒՆԱԼԻՑ ԿՌԻՒ

Չէթինէ, 7 յունիս․— Մերձիւն պաշտօնական Հէյամ գիւղին մէջ արնաւուտ փախստականներու պատճառաւ կռիւ ծագեցաւ անոնց և Եէնաճ Արաուլլահ բնակիչներու միջև։ Վեց հոգի վիրաւորուեցան։ Կառավարութիւնը հինգ հոգի ձերբակալեց։

ՆԵՐՄԱՆ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼՆԵՐ

Գոսովա, 7 յունիս․— Ըմբոստական շարժման և քաղաքական յանցանքներով Գոսովայի Ալպանացիներու կողմէ զանազան պատիժներու դատապարտուած բանտարկեալներէն ներման արժանացողները այս անգամ Սքիւպի բանտէն ազատ արձակուած են, ընդամէնը 107 իսլամ և 134 քրիստոնեայ։ Պէտք եղած տեղեր հրահանգ տրուած է ներման արժանացող միւս դատապարտեալներն ալ ազատ արձակելու։

ՁԻՒՆ-ՁՄԵՌ ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՄԷՋ

Էրզրումէն յունիս 6 թուով կը հեռագրեն թէ բաւական փոթորիկ մը յետոյ սկսած է ձիւն տեղալ։

ՔՈԼԵՐԱՆ

Պէօթանիոյ մէջ քոլերայէ 4 դէպքեր պատահած են յունիս 7ին։

ԹԵՐԹԻ ԴԱԴԱՐՈՒՄ

Օսմ․ երեսփ․ Պուչօ էֆ․ի հրատարակած «Բօլիթիքի Եկիթէրօրիա» անուն շաբաթաթերթը Պատերազմական Ատեանի կողմէ անորոշ կերպով դադարման դատապարտուեցաւ, Արնաւուտիոյ մէջ գտնուող օսմ․ զինուորներուն վայրագութիւններ վերագրած ըլլալուն համար։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Աւստրիական դեսպանը երէկ արտաքին գործոց նախարարին այցելելով երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

ԿՕՃԻԿԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ Դ․ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
ԵՒ
ՆԵՐՍԷՍ ԲԷՐՎԱԶԵԱՆ
ՂԱԼԱԹԻԱ, ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ԳԼՈՒԽԸ, ԹԻՒ 9

Սոյն համբաւաւոր վաճառատան մէջ կարելի է գտնել ձևաւոր և ազնուն կօշիկներու ճոխ մթերք մը, խիստ աժան գիներով։ Նա մանաւանդ ամերիկ․ և անգլ․ վերջին նորաձևութեամբ կօշիկներ ալ կը ծախուին անմրցելի գիներով։ Նորաձևութեան սիրահարներուն կը յանձնարարենք սոյն վաճառատունը դիմել, եթէ կ'ուզեն դիմացկուն և ձևաւոր կօշիկներ հագնիլ։

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅ-ԱՇԽԱՐՀԻԿ

Սոյն Ֆրանսահայ ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ, Պաղտատլեան տպագրութեամբ նոր լոյս տեսած, անգամ մը եւս կուգայ հաստատել Հեղինակին բառագիտական կարողութեան համբաւը, մանաւանդ իր խղճամիտ յօրինուածքով, ընտրեալ բառերու ճոխ մթերքով, գործածութեան դիւրընթաց եղանակով եւ այլ ամեն օգտակար առաւելութիւններով։

Արդէն Նուպարեան էֆէնտի՝ հին եւ նոր սերունդին ծանօթ է իբր ճարտար եւ հեղինակաւոր Բառագիր մը, եւ իր այս գործը միայն է ցարդ հրատարակուած նմանօրինակ Բառարաններու մէջ։ Գործը կը բաղկանայ 962 միջակ երեսներէ, որ տպագրուած է մասնաւորապէս պատրաստուած նորաձեւ դիւրընթեռնելի տառերով եւ կը պարունակէ ճոխ բառագանձ մը, Ֆրանսերէն լեզուի Արուեստական, Գիտական եւ Գրական հազարաւոր նորաբանութիւններու, նոր փոխառութիւններու եւ պատշաճեցումներու՝ Հայկազեան Բառգիրքէ, եւլն. եւլն։

Սոյն ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆԻՆ, իբր վերջին մաս, աւելցած է նաեւ, գունաւոր թղթի վրայ, ուրիշ ԲԱՌԳԻՐՔ մը, լատին, յոյն եւ ուրիշ օտարաբարբառ ասութիւններու, որք յիշատակուած են Ֆրանսական երկասիրութիւններու մէջ, եւ պարզաբանուած Հայերէն Թարգմանութեամբ, ինչպէս նաեւ Ֆրանսահայ ամփոփ ԲԱՌԱՐԱՆԱԿ մը՝ իբր 2600 բառ, Պատմական, Աշխարհագրական, Դիցաբանական անուններու՝ իրենց գործածութեան բացատրութիւնով։ Այսպէս Երեք Բառարան մէկի մէջ ամփոփուած։

Կեդրոնատեղիներն են Պալենց եւ Պաղտատլեան Գրատունները։ Կը ծախուի նաեւ բոլոր Հայ Գրավաճառներու քով։

ՔԱՌԹՕՆԷ 25 ՂՐՇ․	ԿԻՍԱԿԱՇԻ 30 ՂՐՇ․
ԼԱԹԱԿԱԶՄ 27 »	ԿԱՇԵԿԱԶՄ 35 »

ՕՍՄ․ ԿԱՅՍ․ ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ․— 1896ի 5% օսմ․ փոխառութեան պարտամուրհակներէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 19 յուլիս 1/14ին աւարտող թիւ 18 կտրօնը, եթէ մինչև յունիս 30/13 յուլիս չներկայացուի վճարուելու համար, չեղեալ պիտի համարուի։ 10—3

⁂

ԱԶԴ․— 1909ի 4% օսմ․ փոխառութեան պարտամուրհակներէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 191 յունիս 1/14ին աւարտող այդ պարտամուրհակներուն թիւ 3 կտրօնները յունիս 1/14էն սկսեալ պիտի վճարուին Օսմ․ Կայս․ Պանքայի Ղալաթիոյ, Բարիզի և Լոնտոնի կեդրոններուն կողմէ։ 12—9

⁂

ԱԶԴ․— Բաժնետէրերուն կը ծանուցուի թէ, կանոնագրութեան 29րդ յօդուածին համաձայն, Բաժնետէրերու Ընդհ․ Ժողովը տեղի պիտի ունենայ 1911 յունիս 28ին, Լոնտոնի մէջ, Ուինչէսթըր Հաուզ, Օլտ Պրոտ Սթրիթ, կէս օրէն մէկ ժամ յետոյ, Վարչական Խորհուրդին տեղեկագիրը կարդացուելու, 1910 դեկտ․ 31ին աւարտած տարեշրջանին հաշիւները վաւերացնելու և Վարչական Խորհուրդին դադրած անդամներուն տեղ նորեր ընտրելու համար։ Կանոնագրութեան 27րդ յօդուածին համաձայն, այն բաժնետէրերը որոնք ունին 30 բաժնեթուղթ, ալ և իրաւունք ունին Ընդհ․ Ժողովին ներկայ գտնուելու, Ժողովին գումարումէն տասը օր առաջ բաժնեթուղթերը աւանդ ձգելով Կ․ Պոլսոյ կեդրոնատեղին կամ արտասահմանի մասնաճիւղերուն ու գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն, Թրոկմորթըն Սթրիթ, թիւ 26, Բարիզ՝ Մէյէրպէր փողոց, թիւ 7։ 10—5

ԱԻՍՏՐԵԻՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 320 (ՆԱԽԿԻՆ ԲՈՒԼԷ ՔՐԻՍԹԱԼ)

ՄՆԱՅՈՒՆ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒՄ
ՆՆՋԱՍԵՆԵԱԿԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ՃԱՇԱՐԱՆԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ՍԱԼՕՆԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ՉԱՐԴԱԽՈՒՑԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ ՍԵՆԵԱԿԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ
ԱՆԿՈՂՆԻ ԿԱԶՄԱԾՆԵՐ, ՕԹՈՑՆԵՐ, ՍԹՕՌՆԵՐ,
ՊՐԻԶՄԻԶՆԵՐ
ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ԹԻՒԼԷ ԵՒ ՆԵՐԿԱԾ ՎԱՐԱԳՈՅՐՆԵՐ
ԱՄԲՈՂՋԱԾ ՍՓՌՈՑՆԵՐ
Չափու վրայ յանձնարարութիւններ
բնակարաններու համար

بیوك مغازه

كوملك ۱۰۰,۰۰۰ كوملك

بك اوغلنده جادهٔ كبيرده ۱۷۰ نومرولو طوقاتليان اتصالنده

حاضر واصمارلامه كوملكلر متخصصی‌ز ظريف تحافيه اشياسی ، يقالقر قراواتلر وپارسك اك صوك موده چشيدلری مغازه‌مزده موجود اولوب بركره زيارت ايدن حسن طبيعت اربابی چوق ممنون قاله‌جقلردر .
11

قروسلی‌نك فابريقه‌سی الغاز وپترول موتورلری

سابقا انكليز آجنته‌سی
استانبول
اسماعيل پاشا خان ۷

اداره‌خانه‌مز آجنته‌سی اولديغی مختلف ومنحصراً انكليز فابريقه‌لرندن متنوع ماكنه‌لر جلب وساطت ومغازه‌لرنده حاضر بولنديرير .

مارشال خرمن ماكنه ، لوقوموبيل ، دكرمان ، قزغان وساٸره :

فروسلی هواغاز پترول يانغی وآنتراسيت موتورلری :

فروست‌وود هم كسر هم دمت يبار ويالكز كسر اوراق ماكنه‌لری :

هاريسونه كوچك واهون چوراب ماكنه‌لری :

بوموسم ايچون مغازه‌لرنده موجود مختلف ماكنه‌لر شونلردر . مختلف بيوكلكده خرمن ماكنه‌لريله لوقوموبيللر . دمت يبار ويالكز كسر انكليز اوراق ماكنه‌لری بخار ماكنه‌لری وقزغان ۱ : ۲ : ۳ : ۴ : ۵ : حقيقی باركير قوتلرنده پترول ايله ايشلر موتورلر ، يووارلق واوزون چوراب ماكنه‌لری ، يرلی معمولاتی چورابلق يوك ايپلكی وخالص انكليز قاصه‌لريله ساٸره :
طشره‌دن سپارش وقوعنده رسم وايضاحات كوندريلور .

13—48

ՍԱՅԳԸՍ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼԻՍ, ԻՍՄԱՅԻԼ ՓԱՇԱ ԽԱՆ, ԹԻՒ 7
The British Agency

Մեր գործակալութիւնը միայն անգլիական գործարաններու մէջ պատրաստուած ամէն տեսակ մեքենաներ բերել կուտայ ու այդ մեքենաներէն մեծերը մը միշտ պատրաստ ունի իր վաճառատան մէջ։
Սա վաճառանիշերով մեքենաներ կը ծախուին.
ՄԱՐՇԱԼ, ԿԱԼԻ ՄԵՔԵՆԱՅ, ԼՕՔՕՄՕՊԻԼ, ԱՂՕՐԻՔ, ԿԱԹՍԱՅ ԵՒԱՅԼՆ։ ՖՐՕՍԼԷՅ, ՄՕԹՕՐՆԵՐ ՕԴԱՅԻՆ ԿԱԶՈՎ, ՊԵՆԶԻՆՈՎ ԵՒ ԱՆԹՐԱՍԻԹՈՎ։ ՖՐՕՍԹ ՎՈՒՏ, ՄԱՆԳԱՂԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ՈՐՈՆՔ ԹԷ՛ ԿԸ ԿՏՐԵՆ ԵՒ ԹԷ ՏՐՑԱԿ ԿԸ ՇԻՆԵՆ։ ՄԻԱՅՆ ԿՏՐՈՂ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԱԼ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԱՐԻՍԸՆ, ԳՈՒԼՊԱՅԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ՓՈՔՐ ԵՒ ԱԺԱՆ։
Վերոյիշեալ մեքենաներէն նոյն եղանակին յարմար եղածները վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին։ Նոյնպէս մեր վաճառատան մէջ կարելի է գտնել 1, 2, 3, 4, և 5 ձիու ճիգի գործածութեամբ քարիւղաշարժ մօթէօրներ, գուլպայի երկաթէ և կլոր մեքենաներ, տեղական արտադրութեան եղող գուլպայի յատուկ բուրդէ մանած և անգլիական անխառն [illegible] նաեւ։
Գաւառներէն եղած յանձնարարութիւններ փութով կը կատարուին և պէտք եղած տեղեկութիւններն ու մեքենաներուն պատկերները կը հաղորդուին։

ԹՈՄԱՍ Ս. ԹԱՔԸՐ

26 [illegible] Բազար 26
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՊԻՐՄԻՆԿԷՄԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ

ԹԱՆԿԻՍ ՏԱՆ.

ՀԱՑԱԹԱՑԻՉ ԿԱԶՈՎ, ՔԱՐԻՒՂՈՎ, ՊԵՆԶԻՆՈՎ ԵՒ ԱԼՔՕՕԼՈՎ
ՇԱՐԺԻՉ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ

Թովմաս Ս. Թաքըր Տունը կը ներկայացնէ նաեւ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ և անոնց մեքենաներուն կատարեալ ցանկերը կը առաջարկէ. հողագործական Ինքնաշարժ Մեքենաներ, Ելեկտրական Զետեղումներ, Գործարանի Մեքենաներ և Գործիքներ, ամէն տեսակ Ջրհաններ, Մետաղէ մարքայով Ձուլարանի Փոթաներ, Մանածի Մեքենաներ, ևն. ևն.

43—104

ԽՏԻՎԻԷԼ ՄԷՅԼԼԱՅՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԱՐԱԳ ԵՐԹԵՒԵԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՊԻՐԷՈՒԻ Ե ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ
ՄԻՋԵՒ ԵԼԵԿՏՐ. ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
Առաջնակարգ նաւ.— Սեղանի գինին ձրի

«Օսմանիյէ» շոգենաւը, նաւապետ Կէթէյի, կը հանի Աղեքսանդրիայէն կիրակի յունիս 20ին և պիտի մեկնի երկուշաբթի յունիս 21ին երեկոյեան ժամը 3ին դէպի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլէ, Իզմիր և Պիրէա։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

«Ասուան» շոգենաւը, նաւապետ Վաչարի, 1911 յունիս 20 չորեքշաբթի օր Սուրիոյ եզերքէն համնելով, 24 յունիս շաբաթ օրը կը մեկնի դէպի Կէլիպօլու, Տարտանէլ, Միտիլլէ, Իզմիր, Քիոս, Հադաս, Մէրսին, Աղեքսանդրիա, Թարապուլուս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօրթ Սայիտ և Աղեքսանդրիա։
Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթի խան, Պոլիս՝ Վալիտէ Սուլթան խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԹԱՐՈՒՋԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ
ԹՕՓ-ԽԱՆԷ
ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ
Իսնի, մայիս 16ին, Սեւ ծովէն։
Իմէրէթի, մայիս 9ին, Մարմարայէն։
«Միրիմ» մայիս 2ին, Սեւ ծովէն։
«Միրիմ» մայիս 23ին, Մարմարայէն։
Իմէրէթի մայիս 30ին, Սեւ ծովէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Մայիս 3ին, Դշ. առաւօտ ժամը 11ին, Միրիմ շոգենաւը, նաւապետ Մաթթէ, դէպի Մուտանիա Մարմարա։
Մայիս 10ին, Դշ., իրիկուան ժամը 4ին, Իմէրէթի շոգենաւը, նաւապետ Բէքօս, Տրապիզոն, Պաթում և Նովօրօսիսք, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովօրոսիսք։
Մայիս 17ին Իսնի, շոգենաւը նաւապետ Պալ, Դշ. օր առաւօտեան ժամը 11ին կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարմարա։
Թ. ՌԸԳՈՒԼ

قطران حقی اكرم

Goudron Hakki-Ekrem

مزمن برونشيتلره وقيشدن وانفلونزاده‌دن قالمه سوره‌كلی اوكسوروكلره وبالعموم كوكس راحتسزلقلرينه قارشی تأثير قطعیٔ شفابخشاسی اون‌بش سنه‌دنبری بالعموم اطبای عثمانيه‌واجنبيه وبيكلرجه خسته‌لرطرفندن بالتجربه اكلاشلمسی اوزرينه‌بك‌چوق تقديرنامه‌لرو برچوق سركيلردن آلتون وكوموش مداليه‌لر قزانمشدر . نفس طارلغی تخفيف ايتديكی كبی ورمك باشلانغجنده‌ده بك بيوك فاٸده‌سی كورينور. مركزی يكی پوسته‌خانه قارشوسنده عثمانلی اجزاخانه‌سی

ՏՊԱՐԱՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ԱՏՕՆԱՏԷՐ Ս. Գ. ՓՕՅԱՃԵԱՆ

خيری اقبال قوندوره‌جی فرشلر

بيوك قوندوره مغازه‌سی درسعادت سلطان حمام خداوردی خان نومرو ۱۱

اك صوك موده‌يه موافق وهركيسه‌يه الويريشلی زنه واركك وچوجقلره مخصوص‌غايتله شيق وطايانقلی وصورت مخصوصه‌ده اوروپادن جلب ايلديكمز خالص انكليز اسقاربين وبوتينلری واياق قابلری وتراليكرك هردرلوسی مغازه‌مزده بولنور. درسعادت وطشره ايچون شيمدی‌يه قدر مغازه‌مزك مالری طوبدن صاتلقده ايكن بوكره بك چوق طرفلردن وقوعبولان آرزو اوزرينه هان صاتش فياتلری كبی معتدل فياتله پراكنده اولهرق دخی صاتمقده‌يز .
مغازه مزدن آليش ويريش ايدنلرك اصلا الداميه‌جقلرينی وبركره مغازه‌مزی تشريف بيوره‌جق‌ذوات كرام وخانم افنديلرك صوك درجه ممنون قاله‌جقلرينی صورت قطعيه‌ده تأمين ايدرز .
طشره‌دن وقوعبوله‌جق طوبدن سپارشلر درحال كال سرعتله اجرا ايديلور .

ԽԱՅՐԻ ԻՔՊԱԼ ԳԻՒՅՈՒՆՃԻ ԵՂԲԱՐՔ
ԿՕՇԻԿԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՊՈԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ, ԽԻՒՏԱՒԷՆՏԻԿԵԱՐ ԽԱՆ, ԹԻՒ 11.

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին այրերու, կիներու և տղոց յատուկ նորաձեւ, տակոն ու չիք սկարբին, կօշիկներ և բոթինք, ամէն տեսակ։ Գիները չափաւոր են։
Գաւառներէն յանձնարարութիւնները փութով կը կատարուին։ 12—104

ماجد محمد قره قاشه

ՄԱՃԻՏ ՄԷՀՄԷՏ ԳԱՐԱԳԱՇ

ԹՕՀԱՖԻԷԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 11 ԵՒ 12

Սոյն առեւտրական հաստատութեան նպատակն է առեւտրական աշխարհի մէջ սա իմաստալից օրէնքին հետեւիլ. «Վերանորոգութեան ոգին կ'ապահովէ յաջողութիւնը»։ Եւրոպայի նմանօրինակ հաստատութեանց նման նոր վաճառատուն մը չենել տրուած է, ուր թօհաֆիէի վերաբերեալ ամէն կարգի ապրանքներ կը գտնուին։ Վաճառատան Տէրը Եւրոպայի առեւտրական ամենէն կարեւոր կեդրոններուն մէջ ըրած ուսումնասիրութեան շնորհիւ, բերել տուած է ամենավերջին նորաձեւութեամբ շինուած, կիներու և տղոց յատուկ ԶԳԵՍՏՆԵՐ, ՊԼՈՒԶՆԵՐ, ԺԻՒՊԵՐ ԵՒ ԺԻՒՊՕՆՆԵՐ, այրերու և տղոց համար ԶԳԵՍՏՆԵՐ, ՖԱՆԻԷԼԱՅԻ ԲԱՃՈՆՆԵՐ, ամէն յատուկ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐ և վաճառատան գլխաւոր ապրանքը և մասնագիտութիւնը եղող ՖԱՆԻԷԼԱ, ԳՈՒԼՊԱՅ և ուրիշ շատ տեսակ ընտիր ապրանքներ։ Կը խնդրուի անգամ մը այցելել սոյն վաճառատունը, համոզուելու համար թէ հոն գտնուող ապրանքները ինչ ընտիր տեսակէ և որքան աժան են։
Վաճառատունը Մահմուտ Փաշա Շէքէրճի խանին կից 37 և 38 թիւ խանութներէն զատ ուրիշ մասնաճիւղ չունի։ Այս մասին յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի։ 12—52

ՌՕՅԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԷՑՈՒՐԸՆՍ

Դ ԱՄԱԳԼՈՒԽԸ 5 250,000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻԷՆ ԱՒԵԼԻ

Ծովային Ապահովագր. Ընկերութիւն
ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՏԱՆԳՆԵՐՈՒ
ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱԿՈՅՆԵՐՈՒ ՄԻՋՈՑԱՒ
ՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՄ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ՝
ՔԼԻՖՕՐԴԸ, ՍՕՔՐԻՕՆ Տ. ՔՕՒՐԹԷԼԼԻ ՏՆԱՅԻՑ
Ղալաթիա, թիւ 6, 7 եւ 8, Պերեքեթ խան 22—52

ՕԹԷԼ ՍԱՎՈՒԱ

ՄԵԾ ԿՂԶԻ

Ամառը եկաւ և ամէն ոք ծրագիրներ կը պատրաստէ օդափոխութեան համար։ Մեծ կղզին լաւագոյն ժամանցավայրն է գիւղագնացներուն, որոնք ամէն տարի հոն կը դիմեն, վայելելու համար կղզիին պատուական օդը։

Մեծ կղզիի օթէլներուն մէջ առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ Օթէլ Սավուա, ուր [illegible] միշտ գոհ մնացած են։ Կերակուրները համեղ, սպասարկութիւնը անթերի և մաքրութիւնը կատարեալ են այդ օթէլին մէջ, որուն տէրը՝ Վարդանեան էֆ. ո՛չ մէկ ջանք չի խնայեր իր բազմաթիւ յաճախորդները գոհացնելու համար։

دیشلر كزی محافظه ايتمك ايسترسه‌كز
رفعت ديشه صويی قوللانكز هراجزاخانه‌ده بولنور

« لاروش ده‌زابيل »اوتلی

بويوك اطه‌ده ، آيانيقولا سوقاغنده

برنجی درجه‌ده‌كی بوجسيم ومطنطن اوتل مجدداً انشا اولنمشدر . حفظ صحتك ايجاب ايتديرديكی صورتده ، هوادار اوطه‌لرله يكی اصول واستراحت‌بخش اشيای بيتيه‌يی مشتملدر. بويكی اوتل ساحلده ، بويوك آطه‌نك اك فرح فزا برموقعنده انشا اولنمش اولوب منظره‌سی غايت لطيف ودلكشادر .
الافرانغه والاتورقه طعاملر اوكله وياخود اقشام تمكی ۱۵ غروش
مذكور اوتلده ، دوشلر ، دكز ، حمامی ، اسكله . جسيم اجتماعلر ايچون واسع صالونلر بولنور. هرجمعه ايرتسی اقشاملری طعام اثناسنده وهربازار كونلری چالغی بولنور. عائله‌لر واوزون مدت اوتلده قالمق ايسته‌ينلر ايچون تسهيلات خصوصيه ارائه ايديلير .

[illegible]

ՄԷՆԻԷՐԻ - ՇՈԳՈԼԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆԷՆ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆ Է
Օրական սպառումն է 60,000 քիլօ
Փնտրեցէք ՄԷՆԻԷՐԻ ՇՈԳՈԼԱՆ

راهب قيالر اوستنده‌كی معاينه‌سنی بيتيرديكدن صكره ، تكرار قيالر اوستندن يوريمكده ايكن ، همان قيانك ارقه‌سنده كوزدن نهان اولدی .
ماقلاين بلاحركت، تكرار كورونمسنه انتظار ايتدی ايسه‌ده، بودفعه راهب ميدانه چيقمادی.
— يورولمش اولديغندن، برقيانك كولكه‌سنده استراحت ايچون اوطورمش اولمليدر ، ديو ماقلاين ملاحظه ايتدی وكندوسی دخی يره اوطوروب ، برسيغاره ياقدی .

(مابعدی يارين صباح)
استخراجاً طبعی ممنوعدر

اوپراتور
دوقتور ناظم حلمی

بك اوغلی ذكور خسته خانه‌سی طبيب اولی ناظم بك جمعه‌دن ماعدا هركون، اوكله‌دن صكره بغچه قپوسنده حلب اجزاخانه‌سنده بولنور . فرنكی وبلصغوقلغی خسته‌لقلرينده حال حاضر فنه تطبيقاً تداوی ايلمكده‌در.